

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

DKK-1.421.29.2021.MAB

Warszawa, 16 marca 2022 r.

DECYZJA nr DKK - 82/2022

I. Na podstawie art. 19 ust. 1 i 2 w związku z art. 13 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz.U. z 2021 r. poz. 275), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. z siedzibą w Płocku oraz Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. z siedzibą w Warszawie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, polegającej na połączeniu Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. z siedzibą w Płocku oraz Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. z siedzibą w Warszawie **pod warunkiem:**

- i. wyzbycia się lub spowodowania wyzbycia się w sposób trwały i nieodwracalny kontroli nad Gas Storage Poland sp. z o.o. z siedzibą w Dębogórzcu w ciągu 12 miesięcy od dnia połączenia w rozumieniu art. 493 § 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych (t.j. z dnia 22 lipca 2020 r.; Dz.U. z 2020 r. poz. 1526) na rzecz Niezależnego Inwestora, który:
 - a) nie należy do grupy kapitałowej, w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 275), kontrolowanej przez Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A., Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. lub podmiot powstały wskutek dokonania zgłoszonej koncentracji i nie jest współkontrolowany przez żaden podmiot lub podmioty z tych grup;
 - b) daje rękojmię i gwarancję prawidłowego wykonywania działalności przez Gas Storage Poland sp. z o.o. lub jej następcę prawnego w

zakresie pełnienia funkcji operatora systemu magazynowania paliw gazowych w rozumieniu art. 3 pkt 26 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716);

c) nie należy do grupy kapitałowej, w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275), która prowadzi działalność na rynkach obrotu gazem ziemnym (z wyjątkiem obrotu niezbędnego w związku z zarządzaniem infrastrukturą gazową);

d) gwarantuje, że działalność operatora systemu magazynowania paliw gazowych będzie realizowana z uwzględnieniem bezpieczeństwa energetycznego państwa;

w przypadku istnienia po stronie zaakceptowanego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Niezależnego Inwestora obowiązku zgłoszenia Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zamiaru koncentracji, polegającej na nabyciu kontroli nad Gas Storage Poland sp. z o.o., do terminu przewidzianego na realizację wskazanego warunku nie wlicza się okresu trwania postępowania antymonopolowego w sprawie koncentracji;

ii. z zastrzeżeniem obowiązku określonego w pkt iii, wstrzymania się od nieuzasadnionych działań lub zaniechań prowadzących do utraty wartości przez Gas Storage Poland sp. z o.o., w szczególności przez utrzymanie niezmienionej struktury organizacyjnej Gas Storage Poland sp. z o.o. oraz niezbywanie majątku służącego do realizacji działalności operatorskiej przez Gas Storage Poland sp. z o.o. w okresie od dnia doręczenia ostatniemu ze Zgłaszających decyzji Prezesa Urzędu w przedmiocie zgody na koncentrację między Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. a Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. do dnia zbycia kontroli nad Gas Storage Poland sp. z o.o. na rzecz Niezależnego Inwestora;

iii. zapewnienia, że w dniu zbycia kontroli nad Gas Storage Poland sp. z o.o. obowiązywać będzie zawarta przynajmniej na 10 lat (o ile Gas Storage Poland sp. z o.o. lub jej następca prawny będzie spełniać w tym czasie wszystkie warunki wynikające z przepisów prawa) umowa, o której mowa w art. 9h ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716), powierzająca Gas Storage Poland sp. z o.o. lub jej następcy

prawnemu pełnieniu obowiązków operatora systemu magazynowania paliw gazowych stanowiącego własność podmiotu powstałego wskutek dokonania zgłoszonej koncentracji, która to umowa w szczególności zawierać będzie postanowienia dotyczące obowiązków związanych z realizacją i finansowaniem inwestycji w instalacjach magazynowych oraz określające stałe, podlegające indeksacji według określonego wskaźnika wynagrodzenie właściciela instalacji magazynowych, w zakresie całości majątku magazynowego stanowiącego własność podmiotu powstałego wskutek dokonania zgłoszonej koncentracji wykorzystywanego do świadczenia usług magazynowania gazu ziemnego wysokometanowego;

- iv. zapewnienia, że w okresie od dnia zbycia kontroli nad Gas Storage Poland sp. z o.o. na rzecz Niezależnego Inwestora przynajmniej do dnia, w którym podmiot powstały wskutek dokonania zgłoszonej koncentracji będzie właścicielem instalacji gazowych o pojemności czynnej nie większej niż 40% pojemności dostępnej na krajowym rynku magazynowania gazu, podmiot powstały wskutek dokonania zgłoszonej koncentracji będzie zawierać lub utrzymywać umowę powierzającą, o której mowa w art. 9h ust. 3 pkt 2) ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716) z Gas Storage Poland sp. z o.o., jej następcą prawnym lub innym spełniającym kryteria ustawowe przedsiębiorcą, nad którym podmioty z grupy kapitałowej Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A., grupy kapitałowej Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. lub z grupy kapitałowej podmiotu powstałego wskutek dokonania zgłoszonej koncentracji nie sprawują pełnej lub wspólnej kontroli;
- v. uzyskania pisemnej akceptacji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów co do Niezależnego Inwestora przed nabyciem kontroli nad Gas Storage Poland sp. z o.o. przez Niezależnego Inwestora. Prezes Urzędu Ochrony konkurencji i Konsumentów może w terminie 21 dni od dnia przedstawienia inwestora do zatwierdzenia odmówić akceptacji wskazanego Niezależnego Inwestora, jeśli nie gwarantuje on realizacji przesłanek wskazanych w i. a)-d). Brak zajęcia stanowiska przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w powyżej wskazanym terminie będzie równoznaczny z akceptacją przedstawionego inwestora jako Niezależnego Inwestora.

II. Na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. z siedzibą w Płocku oraz Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą w Warszawie obowiązek złożenia Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów informacji o realizacji warunku w terminie 30 dni od dnia jego wykonania lub upływu terminu na jego wykonanie.

Uzasadnienie

10 maja 2021 r. wpłynęło do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu” lub „organ antymonopolowy”) zgłoszenie zamiaru koncentracji przedsiębiorców, polegającej na połączeniu Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. z siedzibą w Płocku (dalej „PKN”, „Zgłaszający 1”) oraz Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej także jako „PGN”, „Zgłaszający 2”). Zgłaszający 2 złożył wniosek 8 października 2021 r. i wtedy też zgodnie z art. 96 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275 – zwanej dalej również „*ustawą o ochronie konkurencji*”) rozpoczął się bieg terminu postępowania antymonopolowego w niniejszej sprawie.

W związku z tym, iż:

- 1) spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji, bowiem:
 - łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 1 000 000 000 euro, a także przekroczył równowartość 50 mln euro na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. kwoty określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 275), zwanej dalej również „*ustawą o ochronie konkurencji*”,
 - połączenie przedsiębiorców jest jednym ze sposobów koncentracji, określonym w art. 13 ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie konkurencji*.
 - 2) nie występuje w tej sprawie żadna okoliczność z katalogu przesłanek wymienionych w art. 14 *ustawy o ochronie konkurencji*, wyłączająca obowiązek zgłoszenia zamiaru przedmiotowej koncentracji,
- zostało wszczęte postępowanie antymonopolowe w tej sprawie, o czym, zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r.

poz. 735 ze zm.), organ antymonopolowy zawiadomił Wnioskodawców pismem z 29 października 2021 r.

Sprawa pierwotnie miała wymiar europejski, ale na podstawie decyzji Komisji Europejskiej z 25 marca 2021 r. (Sprawa M.9952 — PKN ORLEN/PNGiG) została przekazana do rozpoznania Prezesowi Urzędu.

Postanowieniem nr DKK-86/2021 z 24 maja 2021 r. organ antymonopolowy postanowił przedłużyć termin na zakończenie postępowania w tej sprawie o 4 miesiące w celu przeprowadzenia badania rynku. Uzasadniając powyższe Prezes Urzędu wskazał, iż niniejsza koncentracja będzie wywierała wpływ w układzie horyzontalnym na rynki: 1. hurtowej sprzedaży gazu ziemnego; 2. detalicznej sprzedaży gazu ziemnego, a łączne udziały uczestników koncentracji w tych rynkach przekraczają próg 40%. Ponadto, zgodnie z informacjami przekazanymi przez Zgłaszającego 1 i 2, rynki, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym obejmują: 1. rynek sprzedaży hurtowej ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe; 2. rynek sprzedaży hurtowej lekkiego oleju opałowego; 3. rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego; 4. rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego; 5. rynek wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle. Należy wskazać, że przedstawione w zgłoszeniu dane rynkowe stanowią jedynie szacunki oparte na ogólnie dostępnych danych zweryfikowanych przez PKN i PGN. Z doświadczenia organu antymonopolowego wynika, że szacunki oparte o ogólnodostępne źródła mogą różnić się istotnie od rzeczywistych danych rynkowych.

Prezes Urzędu w ramach prowadzonego postępowania wystosował ankiety do konkurentów PKN i PGN wskazanych przez Wnioskodawcę 1 i 2, prowadzących hurtową (21 podmiotów) i detaliczną sprzedaż gazu ziemnego (26 podmiotów), a także do Gaz System S.A. z siedzibą w Warszawie oraz Prezesa Urzędu Regulacji energetyki. Pytania skierowane do nich dotyczyły opisu ich działalności na rynku hurtowym lub detalicznym gazu ziemnego, podania listy ich kontrahentów, wykorzystywania w ich działalności Towarowej Giełdy Energii, a także ich oceny zamiaru koncentracji.

Dodatkowo rozpatrując niniejszą sprawę Prezes Urzędu uwzględnił potencjalne skutki rynkowe notyfikowanego równoległe zgłoszenia zamiaru koncentracji polegającej na utworzeniu przez ORLEN Południe S.A. z siedzibą w Trzebini i PGN wspólnego przedsiębiorcy (sprawa DKK-1. 422.22.2021.ES).

Uczestnicy koncentracji

PKN, aktywny uczestnik koncentracji, jest spółką publiczną, której akcje notowane są na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. PKN stoi na czele kontrolowanej przez Skarb Państwa Grupy Orlen. Grupa Orlen jest aktywna przede wszystkim w sektorze produkcji rafineryjnej i petrochemicznej oraz sprzedaży hurtowej i detalicznej paliw – benzyn, oleju napędowego, paliwa lotniczego oraz LPG, jak również produktów pokrewnych. magazynowania zapasów obowiązkowych ropy naftowej i paliw.

Wskazać ponadto należy, iż 31 marca 2020 r. PKN otrzymał decyzję Komisji Europejskiej wyrażającą zgodę na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu kontroli nad ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku (sygnatura akt COMP/M. 9626). Energa S.A. stoi na czele grupy kapitałowej prowadzącej w Polsce działalność w szczególności w zakresie wytwarzania i hurtowych dostaw energii elektrycznej, dystrybucji i sprzedaży energii elektrycznej i ciepłej oraz obrotu energią elektryczną i gazem. PKN otrzymał również warunkową zgodę Komisji Europejskiej na przejęcie kontroli nad Grupą Lotos S.A. z siedzibą w Gdańsku (sygnatura COMP/M. 9014), dalej jako „Lotos”, prowadzącą działalność w szczególności w zakresie poszukiwań i wydobycia ropy naftowej oraz gazu ziemnego, a także przerobu ropy naftowej i sprzedaży hurtowej i detalicznej produktów naftowych (m.in. paliw silnikowych, olejów smarowych, asfaltów, paliwa lotniczego). Rzeczywiste i potencjalne skutki tych koncentracji zostały uwzględnione w niniejszej sprawie.

Szacunkowy światowy obrót osiągnięty przez Grupę Orlen w 2020 r. wyniósł ok.
[tajemnica przedsiębiorstwa]

PGN, pasywny uczestnik koncentracji – spółka publiczna kontrolowana przez Skarb Państwa, zajmuje się poszukiwaniem i wydobyciem gazu ziemnego oraz ropy naftowej, importem gazu, magazynowaniem, sprzedażą i dystrybucją paliw gazowych i płynnych, a także produkcją ciepła i energii elektrycznej.

PGN posiada 34 spółki zależne z siedzibą w Polsce, a także w Niemczech, Niderlandach, Norwegii, Zjednoczonych Emiratach Arabskich i na Ukrainie, prowadzące działalność głównie w ramach czterech podstawowych segmentów:

1. poszukiwanie i wydobycie: poszukiwanie i wydobycie gazu ziemnego i ropy naftowej ze złóż, przeprowadzanie analiz geologicznych, badania geofizyczne, wiercenia, zagospodarowanie i eksploatacja złóż;

2. obrót i magazynowanie: sprzedaż gazu (wydobywanego ze złóż krajowych lub importowanego), działalność handlowa w zakresie energii elektrycznej, świadectw pochodzenia energii oraz uprawnień do emisji CO₂;
3. dystrybucja: przesyłanie siecią dystrybucyjną gazu wysokometanowego i zaazotowanego, a także niewielkich ilości gazu koksowniczego do klientów detalicznych i korporacyjnych, rozbudowa i modernizacja sieci gazowej, przyłączenia nowych klientów;
4. wytwarzanie: wytwarzanie energii elektrycznej, ciepła, chłodu, sprężonego powietrza oraz dystrybucji ciepła.

Grupa PGN zrealizowała w 2020 r. obrót w wysokości ok. [tajemnica przedsiębiorstwa]

Przyczyny i zakres koncentracji

Planowana koncentracja została zgłoszona w trybie art. 13 ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie konkurencji*.

Transakcja polega na połączeniu przez przejęcie PGN przez PKN. Podstawą zgłoszenia zamiaru koncentracji jest podpisany 14 lipca 2020 r. list intencyjny pomiędzy PKN a Skarbem Państwa – większościovym akcjonariuszem PGN – w sprawie procesu przejęcia kontroli kapitałowej przez PKN nad PGN.

Celem koncentracji jest realizacja długoterminowej strategii działania PKN, zakładającej budowę w Polsce koncernu multienergetycznego.

Organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

a) rynki wspólne uczestników koncentracji

Powiązania horyzontalne

Przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji prowadzą działalność na następujących rynkach wspólnych:

1. Rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego
2. Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla
3. Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla

4. Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego
5. Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego
6. Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej
7. Rynek hurtowego obrotu energią elektryczną
8. Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej
9. Rynek obrotu zielonymi certyfikatami energetycznymi
10. Rynek obrotu niebieskimi certyfikatami energetycznymi
11. Rynek obrotu białym certyfikatami energetycznymi
12. Rynek handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla
13. Rynek hurtowej sprzedaży LPG
14. Rynek hurtowej sprzedaży paliw żeglugowych
15. Rynek wprowadzania do obrotu azotu
16. Rynek wprowadzania do obrotu siarki
17. Rynek wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle
18. Rynek usług systemowych świadczonych na rzecz Operatora Systemu Przesyłowego

Udziały uczestników koncentracji na rynkach wspólnych kształtują się następująco:

	Rynek produktowy	Rynek geograficzny	2020		2019	
			PKN	PGN	PKN	PGN
1.	Rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
2.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy				
3.	Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy				
4.	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy				
5.	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy				
6.	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy				
7.	Rynek obrotu	Krajowy				

	hurtowego energią elektryczną					
8.	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej	Krajowy				
8a.	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej do odbiorców z grupy G	Krajowy				
8b.	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej do pozostałych odbiorców	Krajowy				
9.	Rynek obrotu zielonymi certyfikatami	Krajowy				
10.	Rynek obrotu niebieskimi certyfikatami	Krajowy				
11.	Rynek obrotu białymi certyfikatami	Krajowy				
12.	Rynek handlu uprawnieniami do emisji CO2	EOG				
13.	Rynek hurtowej sprzedaży LPG	Krajowy				
14.	Rynek hurtowej sprzedaży paliw żeglugowych	EOG				
15.	Rynek wprowadzania do obrotu azotu	EOG lub krajowy				
16.	Rynek wprowadzania do obrotu siarki	EOG				
17.	Rynek wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy				
18.	Rynek usług systemowych świadczonych na rzecz Operatora Systemu Przesyłowego	Krajowy				

Źródło: Zgłaszający.

Z powyższej tabeli wynika, że koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym na cztery rynki:

- hurtowej sprzedaży gazu ziemnego
- detalicznej sprzedaży gazu ziemnego

- obrotu białymi certyfikatami
- wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle

Powiązania wertykalne

Pomiędzy uczestnikami koncentracji występują rzeczywiste i potencjalne relacje wertykalne na poniżej opisanych rynkach.

Lp.	Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
	Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
			PKN	PGN			PKN	PGN
1.	Rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Produkcja i sprzedaż ropy naftowej	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
2.	Rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
3.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Hurtowa sprzedaż benzyny, oleju napędowego, lekkiego oleju opałowego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
4.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż hurtowa ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
5.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Hurtowa sprzedaż LPG	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
6.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż hurtowa paliw żeglugowych	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
7.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż rafineryjna paliwa lotniczego JET	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

8.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Oleje bazowe	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
9.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Asfalty	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
10.	Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek benzyny surowej	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
11.	Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
12.	Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
13.	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
14.	Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
15.	Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
16.	Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek magazynowa nia gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
17.	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowego obrotu energią elektryczną	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
18.	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
19.	Rynek hurtowego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

	obrotu energią elektryczną		wa]	rstwa]	sprzedaży energii elektrycznej		stwa]	wa]
20	Rynki dystrybucji energii elektrycznej	Lokalne	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
21	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek obrotu zielonymi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
22	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek obrotu niebieskimi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
23	Rynek obrotu zielonymi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
24	Rynek obrotu niebieskimi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
25	Rynek obrotu białymi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
26	Rynek obrotu białymi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
27	Rynek obrotu białymi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki ciepła	Lokalne, ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
28	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek usług systemowych świadczonych na rzecz Operatora Systemu Przesyłowego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
29	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
30	Rynek detalicznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki ciepła	Lokalne – ograniczone	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

	sprzedaży gazu ziemnego		wa]	rstwa]		do konkretnej sieci	stwa]	wa]
31	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Dwutlenek węgla	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
32	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Amoniak	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
33	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Woda amoniakalna	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
34	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Nawozy azotowe	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
35	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki poszczególnych produktów petrochemicznych	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
36	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Hurtowa sprzedaż benzyny, oleju napędowego, lekkiego oleju opałowego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
37	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż hurtowa ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
38	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Hurtowa sprzedaż LPG	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
39	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż hurtowa paliw żeglugowych	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
40	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż rafineryjna paliwa lotniczego JET	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
41	Rynek detalicznej sprzedaży	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Oleje bazowe	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

	gazu ziemnego							
42	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Asfalty	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
43	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek benzyny surowej	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
44	Hurtowa sprzedaż LPG	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek etylenu	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
45	Hurtowa sprzedaż LPG	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek propylenu	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
46	Hurtowa sprzedaż LPG	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek frakcji C4	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
47	Sprzedaż hurtowa ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
48	Sprzedaż hurtowa ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki ciepła	Lokalne, ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
49	Hurtowa sprzedaż lekkiego oleju opałowego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
50	Hurtowa sprzedaż lekkiego oleju opałowego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki ciepła	Lokalne ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
51	Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
52	Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

53	Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki ciepła	Lokalne, ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
54	Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
55	Sprzedaż hurtowa paliw żeglugowych	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż detaliczna (into-boat) paliw żeglugowych	Szerszy niż krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
56	Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż azotu	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
57	Rynek siarki	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek kwasu siarkowego	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
58	Magazynowanie gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny ograniczony do sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
59	Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
60	Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

Źródło: Zgłaszający.

Z powyższej tabeli wynika, że koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym na rynki:

1. dostaw ropy naftowej wyższego szczebla (rynek wyższego rzędu): (i) sprzedaży hurtowej ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe (ii) sprzedaży rafineryjna paliwa lotniczego JET, a także (iii) produkcji asfaltów (rynki niższego rzędu);
2. dostaw gazu ziemnego wyższego rzędu (rynek wyższego rzędu) i (i) rynek hurtowych dostaw gazu ziemnego; (ii) rynek detalicznych dostaw gazu ziemnego; (iii) magazynowania gazu (rynki niższego rzędu);

3. hurtowej sprzedaży gazu ziemnego i (i) rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla (rynek wyższego rzędu), (ii) rynek dystrybucji gazu ziemnego (rynek wyższego rzędu), (iii) rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego (rynek niższego rzędu), (iv) rynek magazynowania gazu (rynek wyższego rzędu);
4. detalicznej sprzedaży gazu ziemnego i (i) rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla, (ii) rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego, (iii) rynek dystrybucji gazu ziemnego ograniczonym do właściwej sieci dystrybucyjnej; (iv) obrotu białymi certyfikatami (rynki wyższego rzędu);
5. detalicznej sprzedaży gazu ziemnego i (i) rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, (ii) rynek wytwarzania, przesyłu, dystrybucji i dostaw ciepła ograniczonych terytorialnie do właściwej sieci, (iii) rynek sprzedaży produktów rafinacji ropy naftowej, (iv) rynek sprzedaży dwutlenku węgla, (v) rynek sprzedaży amoniaku bezwodnego, (vi) pośrednio rynek sprzedaży wody amoniakalnej i nawozów azotowych, (vii) rynek sprzedaży dwutlenku węgla, (viii) rynkami sprzedaży produktów petrochemicznych (rynki niższego rzędu);
6. dystrybucji gazu ziemnego i (i) rynek hurtowych dostaw gazu ziemnego (rynek niższego rzędu), (ii) rynek detalicznych dostaw gazu ziemnego (rynek niższego rzędu), (iii) rynek magazynowania gazu (rynek wyższego rzędu);
7. magazynowania gazu i (i) rynek dystrybucji gazu ziemnego (rynek niższego rzędu), (ii) hurtowych dostaw gazu ziemnego (rynek niższego rzędu), (iii) detalicznych dostaw gazu ziemnego (rynek niższego rzędu), (iv) dostaw gazu ziemnego wyższego rzędu (rynek wyższego rzędu);
8. ciepła (rynek niższego rzędu) i (i) detalicznej sprzedaży gazu ziemnego, (ii) wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle, (iii) obrotu białymi certyfikatami, (iv) hurtowej sprzedaży ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe, (v) hurtowej sprzedaży lekkiego oleju opałowego (rynki wyższego rzędu);
9. wprowadzania do obrotu energii elektrycznej i rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego;
10. rynek dystrybucji energii elektrycznej i (i) rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej, (ii) pośrednio rynek hurtowego obrotu energią elektryczną.

Badanie rynku

W toku postępowania Prezes Urzędu przeprowadził badanie ankietowe wskazanych przez PKN i PGN konkurentów, prowadzących hurtową i detaliczną sprzedaż gazu ziemnego, a także największych kontrahentów uczestników koncentracji. Wynikało to ze wstępnych ustaleń Prezesa Urzędu, wyrażonych w postanowieniu o przedłużeniu terminu rozpatrzenia sprawy, że koncentracja wywołuje przede wszystkim wpływ na krajowe rynki sprzedaży hurtowej i detalicznej gazu ziemnego i to zarówno w wymiarze horyzontalnym jak i wertykalnym. Ponadto zwrócono się o opinię do Gaz System S.A. z siedzibą w Warszawie oraz Prezesa URE.

W świetle uzyskanych odpowiedzi ustalono, że aktualna sytuacja na rynku gazu ziemnego charakteryzuje się wzmacnianiem pozycji PGN i ograniczaniem działalności przez konkurentów PGN i PKN na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego. Wprowadzone bariery regulacyjne w postaci zabezpieczenia obowiązkowych zapasów gazu doprowadziły w praktyce do zaprzestania zakupu gazu sieciowego z zagranicy przez konkurentów uczestników koncentracji. Dla większych odbiorców, dostawy jest w stanie zrealizować jedynie PGN, a czasem PKN. Potwierdziły to zarówno spółki obrotu, jak i najwięksi odbiorcy gazu. Pewna konkurencja istnieje cały czas w zakresie hurtowej sprzedaży LNG, ale tutaj również sytuacja raczej zmierza w kierunku umocnienia pozycji PGN i ograniczenia konkurencji. Wynika to z własności i uprzywilejowania PGN w przypadku terminalu w Świnoujściu oraz powierzenia Zgłaszającemu 2 zarządu terminalem w Kłajpedzie.

Duża część (ok. 65%) spółek obrotu nie skorzystała z okazji do przedstawienia swojej oceny, a żadna z kontrolowanych przez Skarb Państwa spółek obrotu nie wyraziła negatywnej opinii odnośnie zamierzonej koncentracji. Natomiast niezależne od Skarbu Państwa spółki obrotu w większości negatywnie oceniły zamiar koncentracji, choć rzadko kiedy ta negatywna ocena była szerzej umotywowana.

Dużi odbiorcy gazu (np. PGE, ARDAGH, SAINT-GOBAIN, CARGILL, Cersanit, CMC, Grupa Azoty) wskazali na brak alternatywy dla dostaw gazu od PGN. Polityka państwa w zakresie zagwarantowania zapasów gazu pod realizowane kontrakty, doprowadziła do zaprzestania importu gazu i muszą oni kupować gaz w Polsce. PKN jest istotnym hurtowym dostawcą gazu, choć o znacznie mniejszym potencjale niż PGN. Zdaniem wielu ankietowanych uczestników rynku (ponad 50%) koncentracja może jeszcze wzmocnić pozycję połączonego podmiotu i pogorszyć warunki dostaw gazu.

Towarowa Giełda Energii (TGE) wydaje się podstawowym mechanizmem korekcyjnym dla siły rynkowej PGN. Niektórzy przedsiębiorcy (Grupa Azoty S.A., Axpo

Polska Sp. z o.o., Energy Gate Europe sp. z o.o.) wskazali na potrzebę zwiększenia obligo giełdowego PGN/PKN, co zabezpieczyłoby konkurencyjność rynku. Jeden z przedsiębiorców (Grupa Azoty S.A.) podniósł, że sposobem uniknięcia wzmocnienia pozycji PKN/PGN powinien być nie tylko obowiązek sprzedaży gazu przez giełdę, ale i zakupu gazu w przypadku PKN.

Gaspol zwrócił uwagę, że w wyniku koncentracji cała krajowa produkcja LPG (PKN-Lotos-PGN) skupi się w jednym podmiocie. Jednocześnie sam Gaspol zauważył, że większość LPG jest importowana.

Ponadto Gaz System zwrócił uwagę na negatywne skutki niniejszej koncentracji dla krajowego rynku magazynowania gazem i obrotem tym paliwem. W szczególności zdaniem Gaz System koncentracja może stwarzać zagrożenie dla realizacji inwestycji w zwiększenie pojemności magazynowych gazu ziemnego koniecznych, w związku ze wzrostem zapotrzebowania na gaz ziemny w Polsce, co może wywołać negatywne skutki z punktu widzenia przyszłej konkurencji i bezpieczeństwa dostaw, ryzyko dalszego ograniczenia skłonności do inwestowania przez uczestników koncentracji w zwiększenie pojemności magazynowych gazu ziemnego w Polsce, a co za tym idzie - zaistnienia na tym rynku praktyki monopolistycznej, znanej z rynków energetycznych, w postaci strategicznego nieinwestowania. W ocenie Gaz System koncentracja doprowadzi do utraty przez PKN statusu potencjalnego konkurenta PGN na rynku magazynowania zapasów obowiązkowych. Jednocześnie, w jej efekcie PKN uzyska dostęp do pojemności magazynowych gazu ziemnego na potencjalnie korzystniejszych warunkach, za pośrednictwem usługi biletowej świadczonej przez PGN. W świetle tych konstatacji Gaz System sformułowała postulat wyłączenia aktywów magazynowych do niezależnej spółki, co w jej ocenie z pewnością mogłoby doprowadzić do polepszenia sytuacji na rynku i zapobieżeniu wzmocnienia pozycji rynkowej PKN/PGN.

Prezes URE w swoim stanowisku z 24 września 2021 r. wskazał na negatywne skutki planowanej koncentracji. Zwrócił on uwagę, że przedmiotowa koncentracja dotyczy spółek, z których jedna ma pozycję dominującą na rynku paliw ciekłych, druga zaś pozycję dominującą na rynku gazu ziemnego. Co więcej, pozycja rynkowa PGN w zakresie magazynowania paliw gazowych w krajowych instalacjach magazynowych, poprzez spółkę zależną – Gas Storage Poland sp. z o.o. (dalej także jako „GSP”), operatora systemu magazynowania paliw gazowych jest pozycją monopolistyczną (100% udziału w rynku), natomiast udział PGN w rynku usług dystrybucji paliw gazowych, poprzez spółkę zależną - Polską Spółkę

Gazownictwa Sp. z o.o. (dalej: „PSG”), operatora systemu dystrybucyjnego - wynosi ponad 90%. W efekcie koncentracji powstałaby zatem struktura, która będzie miała pozycję dominującą na krajowym rynku paliw gazowych i paliw ciekłych. Co szczególnie istotne, zdaniem Prezesa URE, w przypadku analizowanej koncentracji, paliwa gazowe i paliwa ciekłe są dobrami, które na niektórych rynkach np. rynek ciepła, rynek energii elektrycznej, rynek paliw ciekłych - są w znacznej mierze dobrami substytucyjnymi (np. olej opałowy i gaz ziemny, wykorzystywany jako paliwo w celach grzewczych). Prowadzi to, w ocenie Prezesa URE, do wniosku, że powstała struktura (obejmująca także Lotos), w kontekście planów Komisji Europejskiej, a także polskiego Rządu, związanych z wycofywaniem węgla z produkcji energii elektrycznej i ciepła będzie miała zdecydowanie dominujący wpływ w szczególności na te rynki.

W opinii Prezesa URE, planowana koncentracja polegająca na przejęciu PGN przez PKN budzi także wątpliwości w kontekście zwiększonej ekspozycji krajowego systemu gazowego na ryzyka związane z inwestycjami międzynarodowymi. PKN dąży do ugruntowania swojej pozycji jako eksportera produktów petrochemicznych w ujęciu globalnym, inwestując w projekty także poza granicami kraju. Można w tym kontekście wymienić np. inwestycje w budowę instalacji rafineryjnych w Republice Czeskiej oraz na Litwie, działalność wydobywczą w Kanadzie, czy sieć punktów dystrybucji w Niemczech. Włączenie do tego portfela również inwestycji dot. magazynowania i dystrybucji gazu ziemnego może rodzić obawy o obniżenie nakładów na rozwój polskiej infrastruktury gazowej, w stosunku do bardziej opłacalnych ekonomicznie kierunków inwestowania będących w zainteresowaniu PKN. W praktyce zatem powstałyby warunki (a nawet zachęty) do transferu kapitału wypracowanego w ramach działalności regulowanej (dystrybucja, magazynowanie) do innych sektorów, które doraźnie oferują wyższą stopę zwrotu, kosztem inwestycji w infrastrukturę dystrybucyjną i magazynową na terenie kraju.

Szczególne obawy Prezesa URE wzbudziły ewentualne skutki koncentracji dla rynku obrotu gazem i magazynowania gazu. Prezes URE podkreślił, że magazyny gazu ziemnego, w szczególności w związku z ustawą z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 411), mają kluczową rolę dla wejścia na rynek gazu ziemnego. Możliwość korzystania z magazynów gazu ziemnego jest warunkiem koniecznym, aby móc sprowadzać do kraju gaz ziemny z zagranicy. GSP jest spółką dedykowaną do prowadzenia działalności w zakresie magazynowania paliw gazowych. GSP jako jedyny podmiot w Polsce udostępnia usługi

magazynowania paliw gazowych i umożliwia tworzenie i utrzymywanie zapasów obowiązkowych gazu ziemnego na terenie kraju (98,9% zapasów obowiązkowych na koniec 2020 r. było utrzymywanych w instalacjach magazynowych zarządzanych przez GSP). Zapasy obowiązkowe gazu ziemnego stanowią istotny element bezpieczeństwa energetycznego państwa. Jednocześnie utrzymywanie zapasów obowiązkowych przez przedsiębiorstwa zajmujące się obrotem gazem ziemnym z zagranicą jest warunkiem koniecznym dla zapewnienia możliwości prowadzenia takiej działalności, czy też przywozu tego gazu z zagranicy na potrzeby własne (podmiotami zobowiązanymi do tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego są przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące działalność w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą oraz podmioty przywożące gaz ziemny na własne potrzeby). Zatem sposób oferowania i świadczenia usług dystrybucyjnych oraz magazynowania paliw gazowych ma istotny wpływ na możliwość prowadzenia działalności w zakresie obrotu gazem ziemnym (w szczególności obrotu z zagranicą) i może stanowić istotną barierę wejścia dla podmiotu rozpoczynającego działalność w zakresie obrotu gazem. Co więcej, jak podkreślił Prezes URE, niezależnie od kształtu obecnego obowiązku utrzymywania zapasów obowiązkowych - instalacje magazynowe są jedynym efektywnym narzędziem rynkowym równoważenia popytu na gaz ziemny i jego podaży oraz optymalizacji pracy systemu przesyłowego gazowego. Sprowadza się to do możliwości przechowywania zakontraktowanego gazu ziemnego w okresie zmniejszonego popytu oraz oddawania do sieci zgromadzonego gazu, co stanowi źródło gazu ziemnego w okresach popytu przewyższającego możliwości kontraktacji i realizacji dostaw gazu.

W kontekście wskazanych zagrożeń, zdaniem Prezesa URE, najbardziej efektywnym sposobem funkcjonowania operatora systemu magazynowania paliw gazowych byłoby zastosowanie modelu pełnego rozdziału własnościowego. Staje się to szczególnie istotne w kontekście planowanej koncentracji. W tym celu należy wydzielić GSP z grupy kapitałowej PGN. W modelowym rozwiązaniu, biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia dotyczące funkcjonowania operatora systemu magazynowania, przedmiotowe wydzielenie winno obejmować majątek niezbędny do prawidłowego pełnienia funkcji operatora systemu magazynowania paliw gazowych, tj. w szczególności instalacje magazynowe, a także wszystkie zezwolenia, pozwolenia i dokumentację niezbędne do prawidłowego pełnienia funkcji operatora systemu magazynowania paliw gazowych, w tym m.in. koncesje na podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji wydawane na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2021 r. poz. 1420).

Prezes URE wskazał również, że wchodząca w skład GK PGN spółka PSG będąca właścicielem wykorzystywanego majątku dystrybucyjnego, zajmuje dominującą i kluczową pozycję na rynku transportu (dystrybucji) gazu ziemnego do odbiorców końcowych. Porównując PSG z innymi przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w zakresie dystrybucji gazu ziemnego, należy stwierdzić, że na koniec 2020 r. udział PSG w rynku wynosił: 1) 98,9% odbiorców końcowych jest obsługiwanych przez tę spółkę (łącznie liczba 7 273 667); 2) 92,3% w zakresie dystrybuowanego wolumenu paliw gazowych (11 570 062 tys. m³); 3) 96,0% sieci dystrybucyjnych należy do tej spółki (195 178 km). Z tego względu w celu uniknięcia jakichkolwiek możliwości wykorzystywania przez ten podmiot segmentu dystrybucji (ponad 90% polskiego rynku usług dystrybucji) warunkiem wydania zgody na przedmiotową koncentrację przedsiębiorców PKN i PGN, powinno być także sformułowanie przez UOKiK warunku związanego z wydzieleniem PSG ze struktur grupy kapitałowej PGN.

Postępowanie administracyjne w sprawie usług magazynowania gazu ziemnego i importu gazu ziemnego na rynku polskim

Wyrażane przez przedsiębiorców i Prezesa URE obawy związane z funkcjonowaniem polskiego rynku magazynowania gazu i konieczność ich weryfikacji potwierdza postępowanie prowadzone Prezesa Urzędu. Prowadzone jest postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy działania przedsiębiorców w zakresie usług magazynowania gazu ziemnego oraz usługi zlecenia, na podstawie umowy, wykonywania zadań w zakresie utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego innemu przedsiębiorstwu, mogą stanowić naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uzasadniając wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym ustalenie, czy sprawa ma charakter antymonopolowy (Sprawa DOK3-400-3/18/PJ).

Nie przesądzając również w żaden sposób, czy doszło do naruszenia przepisów prawa europejskiego czy polskiego, można jednocześnie zauważyć, że argumenty będące przedmiotem postępowania wyjaśniającego przed Prezesem Urzędu, potwierdzają opinie i obawy wyrażane przez Prezesa URE, Gaz System i wielu ankietowych przedsiębiorców, że obecne bariery regulacyjne, a głównie polityka handlowa PGN i jego spółek zależnych może stanowić istotną przeszkodę w rozwoju hurtowego i detalicznego rynku sprzedaży gazu w Polsce, co jest możliwe dzięki monopolistycznej pozycji rynkowej PGN na rynku magazynowania gazu ziemnego w kraju.

Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ

W myśl art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji, przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (rynek produktowy) i terytorium (rynek geograficzny).

Mając na uwadze powyższą definicję oraz kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, zawarte w *rozporządzeniu w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców*, organ antymonopolowy uznał, iż przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym na krajowe rynki:

1. hurtowej sprzedaży gazu ziemnego.,
2. detalicznej sprzedaży gazu ziemnego.,
3. wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle,
4. sprzedaży białych certyfikatów.

b) rynki, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym

Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego

Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego jest wyodrębniany w decyzjach Prezesa Urzędu¹, jak i Komisji². Zgodnie z orzecznictwem Prezesa Urzędu w ujęciu produktowym rynek właściwy obejmuje paliwo gazowe rozumiane zgodnie z art. 3 pkt 3a ustawy – Prawo energetyczne³. Zgodnie z tym przepisem paliwo gazowe oznacza gaz ziemny wysokometanowy lub zaazotowany, w tym skroplony gaz ziemny oraz propan-butan lub inne rodzaje gazu palnego, dostarczane za pomocą sieci gazowej, a także biogaz rolniczy, niezależnie od ich przeznaczenia. Prezes Urzędu zauważył także, że paliwo gazowe nie

¹ Decyzje nr DKK-82/2016, nr DOK 1/2012, nr DOK-8/2013, nr DOK 3/2015.

² Sprawy COMP/39.315 – ENI, COMP/M.7228 – Centrica/Bord Gais Energy, COMP/M.6068 – ENI/ACEGASAPS/JV, COMP/M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2.

³ Decyzja nr DOK-1/2012.

posiada substytutów wśród innych źródeł energii⁴. Hurtowa sprzedaż paliwa gazowego definiowana jest jako sprzedaż paliwa gazowego na rzecz podmiotów, które następnie sprzedają to paliwo dalej, do innych sprzedawców lub odbiorców końcowych. W praktyce, rynek ten będzie obejmował głównie sprzedaż gazu ziemnego do spółek obrotu (posiadających koncesje na obrót paliwem gazowym)⁵. Transakcje dotyczące takiej sprzedaży są zawierane za pośrednictwem Towarowej Giełdy Energii S.A. (TGE) lub w ramach obrotu pozagiełdowego (OTC).

Rynek ten w aspekcie geograficznym definiowany jest przez Prezesa Urzędu⁶ i Komisję Europejską⁷ jako rynek krajowy.

Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego jest rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym, ponieważ łączny udział Stron transakcji na tym rynku przekracza 20% i wynosił ok. [tajemnica przedsiębiorstwa].

Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego jest ograniczony do terytorium Polski. Jednak warto podkreślić, że większość gazu ziemnego sprzedawanego na rynku hurtowym jest importowana do Polski, m.in. przez uczestników koncentracji. Dodatkowo, niewielkie ilości gazu ziemnego są również eksportowane.

Decydujący dla rozstrzygnięcia, czy dana sprzedaż jest sprzedażą hurtową czy detaliczną będzie cel sprzedaży. Prezes Urzędu wyjaśnił we wcześniejszej decyzji, że PGN sprzedaje paliwo gazowe zarówno odbiorcom końcowym tj. działając na szczeblu sprzedaży detalicznej oraz dalszym odsprzedawcom tj. działając na szczeblu sprzedaży hurtowej. Szczebel sprzedaży hurtowej obejmuje relacje sprzedawcy z odbiorcą zajmującym się dalszą odsprzedażą paliwa gazowego do odbiorców końcowych, natomiast szczebel sprzedaży detalicznej obejmuje sprzedaż paliwa gazowego do odbiorców końcowych konsumujących zakupione paliwo gazowe⁸.

Głównym przedmiotem działalności grupy PGN jest obrót gazem ziemnym w Polsce. Grupa kupuje i sprzedaje hurtowo gaz ziemny, działając poprzez spółki PGN, PGNiG Obrót Detaliczny sp. z o.o. oraz PGNiG Supply & Trading GmbH. PGN jest zobowiązana do sprzedaży gazu ziemnego na TGE, jako jedyny podmiot podlegający w Polsce obowiązkowi obliża giełdowego. W związku z powyższym, większość gazu ziemnego sprzedanego hurtowo przez PGN jest sprzedawana na TGE.

⁴ Decyzja DOK-1/2012.

⁵ Kupować gaz ziemny w celu jego dalszej odsprzedaży mogą również tzw. małe OSD, które jednocześnie prowadzą działalność polegającą na obrocie gazem ziemnym, jak i dystrybucji gazem ziemnym.

⁶ Decyzje nr DOK 1/2012, nr DKK-82/2016, nr DOK-8/2013, nr DOK—3/2015.

⁷ Sprawy M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2, COMP/39.315 – ENI, COMP/M.5740 – Gazprom/A2A/JV.

⁸ Decyzja nr DOK 1/2012. Analogicznie decyzje nr DOK 2/2012, nr DOK-8/2013, nr DKK-178/2020, nr DOK—3/2015.

Na rynku hurtowych dostaw gazu ziemnego w Polsce, grupa Orlen działa głównie poprzez spółkę PKN, [tajemnica przedsiębiorstwa]. Grupa Orlen sprzedaje również gaz ziemny do podmiotów trzecich – hurtowo i detalicznie. Obok PKN koncesje na obrót paliwem gazowym w Polsce posiadają inne spółki z jego grupy kapitałowej, tj. Energomedia i Anwil. [tajemnica przedsiębiorstwa] Na rynku hurtowych dostaw gazu ziemnego działają również Energa poprzez Energa-Obrót oraz Lotos poprzez Grupa Lotos S.A., RCEkoenergia i Lotos Asphalt, które posiadają koncesje na obrót paliwem gazowym w Polsce. Zakres działalności Lotos na tym rynku jest jednak bardzo ograniczony.

Większość transakcji na rynku hurtowej sprzedaży gazu jest zawierana na TGE. Obrót gazem ziemnym na TGE jest anonimowy, transakcje zawierane są na podstawie z góry ustalonych zasad, w sposób transparentny. Na rynku działa wielu mniejszych odbiorców (uczestników rynku), którzy nie wyróżniają się swoją pozycją rynkową. Są to zazwyczaj spółki obrotu gazem ziemnym, posiadające koncesję na obrót gazem ziemnym, zakupujące gaz w większości na TGE oraz w ramach OTC. Według Prezesa URE, w Polsce na koniec IV kwartału 2020 r. 94 przedsiębiorstwa aktywnie uczestniczyły w obrocie gazem ziemnym⁹, a udziały konkurentów Zgłaszających kształtowały się na poziomie:

Nazwa konkurent	Udział w rynku
Gunvor International B.V.	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Fortum Marketing and Sales Polska S.A.	[tajemnica przedsiębiorstwa]
MET International	[tajemnica przedsiębiorstwa]

Źródło: Zgłaszający.

Na rozwój rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego bezpośredni wpływ w przyszłości będzie miała płynność obrotu, w szczególności na giełdzie gazu. W związku z planami polskiego rządu dotyczącymi rozwoju infrastruktury gazowej oraz utworzenia hubu gazowego w Polsce należy oczekiwać, że rynek ten w najbliższych latach będzie się rozwijał (szczególnie po roku 2022, w którym oddanych ma być do użytku wiele inwestycji i zmieni się struktura dostaw gazu do Polski). Wpływ na rozwój tego rynku będzie mieć także ilość nowych odbiorców na poziomie detalicznym, co do której również przewidywany jest wzrost w związku z rozwojem programów gazyfikacji kraju i realizacją programów poprawiających jakość powietrza w Polsce, a także rozwojem gospodarczym kraju – dzięki większej liczbie

⁹ Informacja o obrocie gazem ziemnym i jego przesyłce za IV kwartał 2020 r., dostępna na stronie: <https://www.ure.gov.pl/pl/paliwa-gazowe/hurtowy-rynek-gazu-zie/5243,Hurtowy-rynek-gazu-ziemnego-monitoring.html>

potencjalnych odbiorców można spodziewać wejścia na rynek nowych podmiotów, a tym samym zwiększenie popytu na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego.

Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego

W praktyce decyzyjnej Prezesa Urzędu zidentyfikowano odrębny rynek sprzedaży detalicznej gazu ziemnego¹⁰. Zarówno Prezes Urzędu¹¹, jak i Komisja Europejska¹² konsekwentnie stwierdzały, że rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego ma wymiar krajowy.

Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego jest rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym, ponieważ łączny udział Stron transakcji w tym rynku wynosił ok. [tajemnica przedsiębiorstwa].

Obrót detaliczny gazem ziemnym w Polsce polega na dostawach gazu ziemnego do odbiorców końcowych przyłączonych do sieci dystrybucyjnej lub – w przypadku największych klientów – przesyłowej. Dostawcy detaliczni zaopatrują się w gaz ziemny – wydobywają go lub zakupują - na rynkach wyższego rzędu.

Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce podlega regulacjom ustanowionym w ustawie – Prawo energetyczne, która implementuje do polskiego systemu prawnego dyrektywę 2009/73/WE dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającą dyrektywę 2003/55/WE. Celem dyrektywy 2009/73/WE było przede wszystkim zapewnienie konsumentom większej ochrony i korzyści w postaci najniższych możliwych cen m.in. gazu ziemnego, przy jednoczesnym zapewnieniu przedsiębiorstwom szansy konkurencji na równych zasadach. Prawo energetyczne w art. 5 wyraża w szczególności normy dotyczące umów zawieranych pomiędzy dostawcami gazu ziemnego z odbiorcami końcowymi.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy - Prawo energetyczne, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych jest obowiązane zapewnić wszystkim odbiorcom oraz przedsiębiorstwom zajmującym się sprzedażą paliw gazowych, na zasadzie równoprawnego traktowania, świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych, na zasadach i w zakresie określonym w ustawie; świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji tych paliw odbywa się na podstawie umowy o świadczenie tych usług (tzw.

¹⁰ Decyzje nr DOK-1/2012; nr DOK-2/2012; nr DOK-8/2013; DKK-82/2016.

¹¹ Decyzje nr DKK-82/2016; nr DOK-1/2012; nr DOK-2/2012.

¹² COMP/M.8358 – Macquarie/National Grid/Gas Distribution Business of National Grid.

zasada TPA¹³). Począwszy od 1 lipca 2007 r. wszyscy odbiorcy końcowi mogą w sposób dobrowolny wybrać i zmienić dostawcę gazu ziemnego, z kolei Prezes Urzędu Regulacji Energetyki stale odnotowuje wzrastającą liczbę odbiorców, którzy korzystają z tego uprawnienia.

Ceny detalicznej sprzedaży gazu ziemnego do odbiorców innych niż odbiorcy w gospodarstwach domowych zostały „uwolnione” w 2017 r. Od tego momentu są one samodzielnie ustalane przez dostawcę gazu ziemnego.

Ceny gazu sprzedawanego na rynku detalicznym do odbiorców innych niż odbiorcy w gospodarstwach domowych są kształtowane przez prawo podaży i popytu. Na cenę gazu ziemnego sprzedawanego na rynku detalicznym w Polsce wpływa pośrednio wysokość cen gazu na innych rynkach europejskich. Wynika to z faktu, że cena gazu ziemnego na rynku detalicznym w Polsce jest powiązana z ceną gazu na TGE, która silnie koreluje z cenami na zachodnioeuropejskich rynkach. Czynniki mające fundamentalny wpływ na kształtowanie się ceny to np. temperatura powietrza atmosferycznego, zapotrzebowanie ze strony energetyki, podaż LNG, wypełnienie magazynów, itp. Dodatkowo, na ostateczną cenę gazu ziemnego wpływają podatki i inne opłaty, w tym przede wszystkim podatek akcyzowy oraz podatek od towarów i usług (VAT). Podatki i inne opłaty są identyczne dla wszystkich sprzedawców.

Ceny gazu ziemnego dostarczanego przez Strony transakcji są ustalane bądź indeksowane do innych rynków gazu (tj. ceny te odnoszą się do notowań na TGE lub na rynku niemieckim, lub holenderskim).

Katalog podmiotów działających na tym rynku jest bardzo szeroki i obejmuje dostawców specjalizujących się w detalicznej sprzedaży gazu (np. Handen, DUON Dystrybucja), przedsiębiorstwa dostarczające media różnego rodzaju (np. Fortum, Polenergia, Axpo, Unimot, EWE, Alpiq), wertykalnie zintegrowane podmioty rynku elektroenergetycznego sprzedające swoim klientom gaz ziemny (np. PGE, Tauron, ENEA), czy też dostawcy usług innego rodzaju, którzy rozszerzyli swój portfel o sprzedaż detaliczną gazu ziemnego (np. Polkomtel i Orange).

Na tak określonym rynku udziały konkurentów uczestników koncentracji wynosiły:

Nazwa konkurenta	Szacowany udział w rynku
1. Handen sp. z o.o.	[tajemnica przedsiębiorstwa]
2. Fortum Marketing and Sales Polska SA	[tajemnica przedsiębiorstwa]
3. PGE S.A.	[tajemnica przedsiębiorstwa]
4. TAURON Polska Energia S.A.	[tajemnica przedsiębiorstwa]

¹³ Zasada TPA (ang. *Third Party Access*), czyli zasada dostępu stron trzecich do sieci.

Źródło: Zgłaszający.

Krajowy rynek sprzedaży białych certyfikatów

Można wyróżnić kilka rodzajów certyfikatów energetycznych, m.in. zielone certyfikaty (wydawane wytwórcom w związku z produkcją energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych), niebieskie certyfikaty (dotyczące energii wytworzonej z biogazu rolniczego) oraz białe certyfikaty (otrzymywane są przez podmioty prowadzące inwestycje mające na celu zmniejszenie ilości zużywanej energii). Zgodnie z orzecznictwem Prezesa Urzędu obrót dokonywany poszczególnymi rodzajami certyfikatów energetycznych (świadcstw pochodzenia i świadectw efektywności energetycznej) stanowi osobne rynki produktowe¹⁴.

W aspekcie geograficznym, rynki poszczególnych certyfikatów energetycznych definiowane są przez Prezesa Urzędu jako krajowe¹⁵.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej prezentują dużą różnorodność w zakresie przyjętych systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej. Systemy te są konstytuowane aktami prawnymi przyjmowanymi w poszczególnych państwach. W polskim prawie obowiązuje system świadectw efektywności energetycznej (białych certyfikatów). Rynek obrotu białym certyfikatami jest pochodną obowiązywania systemu świadectw efektywności energetycznej i te certyfikaty mogą być umarzane w związku z realizacją zobowiązań wynikających z prawa danego państwa członkowskiego, a więc nie jest możliwy import albo eksport takich certyfikatów z zagranicznych systemów tego typu.

Obrót białym certyfikatami jest ściśle związany z obowiązkiem podmiotów zobowiązanych na podstawie ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej¹⁶ do przedstawiania tychże certyfikatów do umorzenia przez Prezesa URE w określonej wysokości. Ustawa o efektywności energetycznej wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE¹⁷. Na podstawie ustawy o efektywności energetycznej, podmioty zobowiązane są do zrealizowania przedsięwzięcia lub przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego w określonej wysokości (1,5%; art. 14 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej). Do takich przedsięwzięć należą np. izolacja instalacji przemysłowych, przebudowa lub remont budynku wraz z instalacjami i

¹⁴ Decyzja nr DKK-156/2017.

¹⁵ Decyzje nr DKK – 156/2017, nr DKK – 1/2011.

¹⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 831.

¹⁷ Dz. Urz. UE L 315 z 14 listopada 2012 r., s. 1.

urządzeniami technicznymi czy modernizacją lub wymiana oświetlenia. Alternatywnie, obowiązek ten może zostać spełniony poprzez uzyskanie i przedstawienie do umorzenia Prezesowi URE świadectw efektywności energetycznej, czyli tzw. białych certyfikatów.

Obowiązek umorzeniowy można także zrealizować uiszczając opłatę zastępczą, jednakże zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o efektywności energetycznej, podmiot zobowiązany może zrealizować obowiązek za 2019 r. i za każdy kolejny rok, uiszczając opłatę zastępczą, jeżeli w transakcjach sesyjnych w ciągu roku kalendarzowego, którego dotyczy obowiązek nie nabył praw majątkowych wynikających ze świadectw efektywności energetycznej z uwagi na fakt, że cena praw majątkowych wynikających z tych świadectw była wyższa niż wysokość jednostkowej opłaty zastępczej lub z uwagi na niewystarczającą liczbę ofert sprzedaży tych praw. Należy więc podkreślić, że podmioty zobowiązane mogą korzystać z tego rozwiązania wyłącznie w ściśle określonych sytuacjach.

Rozliczenie obowiązku może nastąpić do dnia 30 czerwca trzeciego roku następującego po roku, którego dotyczy obowiązek, chyba że podmiot zobowiązany złożył do Prezesa URE wnioski o łączne rozliczenie wykonania obowiązku za dwa lub trzy lata. Możliwość rozliczenia obowiązku w tym okresie nie dotyczy jednak sytuacji realizowania obowiązku opłatą zastępczą, którą zgodnie z art. 12 ust. 4 należy uiścić na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy obowiązek.

Biały certyfikat służy do realizacji obowiązku nałożonego na podmioty zobowiązane przez polskiego prawodawcę w art. 10 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej. Prawa majątkowe wynikające ze świadectw efektywności energetycznej (białych certyfikatów) są zbywalne. Powstają one z chwilą zapisania świadectwa efektywności energetycznej po raz pierwszy na koncie w rejestrze świadectw efektywności energetycznej i przysługują podmiotowi będącemu posiadaczem tego konta (art. 30 ust. 1 i 2 ustawy o efektywności energetycznej). Świadectwo efektywności energetycznej stanowi potwierdzenie planowanej do zaoszczędzenia ilości energii finalnej wynikającej z przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej (art. 20 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej). Wydaje je Prezes URE na wniosek podmiotu, u którego będzie realizowane przedsięwzięcie lub przedsięwzięcia tego samego rodzaju służące poprawie efektywności energetycznej, albo podmiotu przez niego upoważnionego (art. 20 ust. 3 ustawy o efektywności energetycznej). Obowiązek, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej może zostać spełniony również poprzez realizację odpowiedniego przedsięwzięcia potwierdzonego audytem oraz poprzez uiszczenie opłaty

zastępczej (pod warunkiem sformułowanym w art. 11 ust. 3 ustawy o efektywności energetycznej).

Odbiorcami na rynku obrotu białymi certyfikatami są przede wszystkim podmioty zobowiązane, o których mowa w art. 10 ustawy o efektywności energetycznej. Obowiązek umarzania białych certyfikatów dotyczy:

(1) przedsiębiorstw energetycznych wytwarzających lub obracających energią elektryczną, ciepłem lub gazem ziemnym i sprzedających energię elektryczną, ciepło lub gaz ziemny odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium Polski,

(2) odbiorców końcowych przyłączonych do sieci na terytorium Polski będących członkami giełdy lub członkami rynku organizowanego przez podmiot prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rynek regulowany, w odniesieniu do transakcji zawieranych we własnym imieniu na giełdzie towarowej lub na rynku organizowanym przez te podmioty,

(3) odbiorców końcowych przyłączonych do sieci na terytorium Polski będących członkami giełdowej izby rozrachunkowej, w odniesieniu do transakcji zawieranych przez te podmioty poza giełdą towarową lub rynkiem, będących przedmiotem rozliczeń prowadzonych w ramach tej izby przez spółkę prowadzącą giełdową izbę rozrachunkową, przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. lub przez spółkę, której Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. przekazał wykonywanie czynności z zakresu zadań, o których mowa w art. 48 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,

(4) odbiorców końcowych przyłączonych do sieci na terytorium Polski sprowadzający gaz ziemny w ramach nabycia wewnątrzspółnotowego lub importu w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym, w odniesieniu do ilości tego gazu zużytego na własny użytek,

(5) towarowych domów maklerskich lub domów maklerskich, w odniesieniu do transakcji realizowanych na giełdzie towarowej lub na rynku organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium Polski rynek regulowany, na zlecenie odbiorców końcowych przyłączonych do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Innymi odbiorcami mogą być podmioty zajmujące się wyłącznie odsprzedażą białych certyfikatów. Należy więc stwierdzić, że odbiorcy są grupą stosunkowo mocno rozproszoną.

Mając na uwadze dotychczasowe rozproszenie przedsiębiorców uzyskujących białe certyfikaty, należy przyjąć, że również w kolejnych latach na rynku obrotu białymi certyfikatami będzie pojawiał się szereg przedsiębiorców, których uczestnictwo w rynku będzie miało charakter incydentalny (związany z realizacją odpowiedniego przedsięwzięcia,

uzyskaniem za nie białych certyfikatów i jednoczesnym brakiem konieczności ich umorzenia).

Całkowity koszt wejścia na rynek jest równy sumie kosztu uzyskania białego certyfikatu (koszt przeprowadzenia przedsięwzięć, audytu oraz procedury administracyjnej przed Prezesem URE) i kosztu sprzedaży tychże na TGE lub na OTC.

Działalność na przedmiotowym rynku nie jest uzależniona od barier prawnych. Przedsiębiorcy chcący uzyskać białe certyfikaty w celu ich sprzedaży na omawianym rynku muszą spełnić ustawowe kryteria dla ich wydania wskazane w art. 20 ustawy o efektywności energetycznej.

W 2020 r. Zgłaszający nie sprzedali na rynku żadnego białego certyfikatu. Obecność uczestników koncentracji na omawianym rynku wynika z faktu, że są oni podmiotami zobowiązanymi do realizacji przedsięwzięcia lub przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego w określonej przepisami wysokości. Alternatywnie, obowiązek ten może zostać spełniony poprzez uzyskanie i przedstawienie do umorzenia Prezesowi URE świadectw efektywności energetycznej, czyli tzw. białych certyfikatów lub uiszczenie opłaty zastępczej. Poziom obowiązkowi umorzeniowemu zależy od wolumenu sprzedaży detalicznej energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła, prowadzonej przez podmiot zobowiązany. Strony prowadzą działalność na każdym z tych rynków, a udział PGN w rynku sprzedaży detalicznej gazu ziemnego przekłada się bezpośrednio na poziom obowiązkowi umorzeniowemu białych certyfikatów.

Opierając się na poziomie obowiązkowi umorzeniowemu uczestników koncentracji, należy uznać, że planowana koncentracja wywiera wpływ na rynek białych certyfikatów w ujęciu horyzontalnym. Zgodnie z tym podejściem udziały Zgłaszających kształtowały się następująco: w 2020 r. [*tajemnica przedsiębiorstwa*].

Krajowy rynek wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle

Środki smarne wykorzystywane w przemyśle to produkty stosowane w celu zmniejszenia tarcia i zapobieganiu zużyciu pracujących elementów mechanicznych, wytwarzane z połączenia olejów bazowych i dodatków mających na celu np. polepszenie właściwości. Znajdują one zastosowanie m.in. w układach hydraulicznych, hamulcowych, w turbinach, sprężarkach, układach chłodniczych, przekładniach i prowadnicach a także w przemyśle metalurgicznym i lotnictwie oraz górnictwie. Komisja nie przesądziła definitywnie

o zamierności olejów mineralnych z olejami syntetycznymi lub półsyntetycznymi, jednakże badanie rynku wskazywało, że nie są to substytuty. Ostatecznie KE dokonała oddzielnej oceny mineralnych środków smarnych dla celów przemysłowych od pozostałych środków smarnych¹⁸. Nadto, w orzecznictwie Prezesa Urzędu¹⁹ oraz Komisji²⁰ zasadnym jest wyróżnianie rynków wprowadzania do obrotu środków smarnych dla przemysłu, a także środków smarnych dla motoryzacji. Pomędzy Stronami postępowania występuje powiązanie horyzontalne i wertykalne jedynie w zakresie mineralnych smarów przemysłowych.

Komisja Europejska pozostawiła otwartym pytanie czy rynek mineralnych smarów przemysłowych jest krajowy bądź obejmujący obszar EOG²¹. Należy jednak zauważyć, że brak jest barier utrudniających import olejów i smarów przemysłowych do Polski. Import pochodzi m.in. z Niemiec, Holandii, Belgii i Francji i odpowiadał on, w zależności od badanego roku, za ok. 40-50% obrotu na rynku krajowym. W niniejszej sprawie nie zachodzi jednak potrzeba ustalenia precyzyjnego zakresu definicji geograficznej rynku środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle. Analizy dokonano przy najwęższej możliwej delimitacji wymiaru geograficznego rynku, mając również na względzie, że ewentualne skutki zamierzonej koncentracji, które z pewnością ograniczą się do terytorium Polski.

Krajowy rynek wprowadzania do obrotu olejów i smarów przemysłowych jest rynkiem dojrzałym, na którym w ostatnich latach odnotowano spadek ogólnego poziomu sprzedaży.

Krąg odbiorców olejów i smarów przemysłowych na krajowym rynku wprowadzania do obrotu olejów i smarów przemysłowych jest bardzo rozproszony. Obok dużych zakładów przemysłowych, fabryk, kopalń czy elektrowni, docelową grupę odbiorców stanowi także wielu mniejszych klientów (prowadzących mniejsze zakłady przemysłowe albo wykorzystujących oleje i smary jako surowiec do produkcji np. wyrobów gumowych), jak również dystrybutorów albo pośredników. Koszty zmiany dostawców przez odbiorców, na towary konkurencyjne, są niskie albo równe zero. Odbiorcy mają szeroki wybór dostawców i mogą łatwo zmienić dostawcę bazując na oferowanej przez niego cenie. Omawiane produkty są łatwo dostępne na rynku z alternatywnych źródeł i spełniają te same standardy, w związku z czym klienci mają pełną elastyczność w zmianie dostawcy.

Jedynie PKN produkuje środki smarne. PGN kupuje te środki od podmiotów trzecich głównie na własne potrzeby, a pozostałą część odsprzedaje.

¹⁸ COMP/M.9014 - PKN Orlen / Grupa Lotos.

¹⁹ Decyzja nr DKK -103/2019.

²⁰ COMP/M.9014 - PKN Orlen / Grupa Lotos.

²¹ COMP/M.9014 - PKN Orlen / Grupa Lotos.

Zgodnie z tym podejściem udziały Zgłaszających kształtowały się następująco:
[tajemnica przedsiębiorstwa]

Udziały konkurentów w rynku:

Lp.	Konkurent	Udział w rynku
1.	Fuchs Oil Corporation (PL) sp. z o.o.	[tajemnica przedsiębiorstwa]
2.	Flukar sp. z o.o.	[tajemnica przedsiębiorstwa]
3.	Nynas sp. z o.o.	[tajemnica przedsiębiorstwa]

Źródło: Zgłaszający.

c) rynki, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym

Pomiędzy aktywnymi uczestnikami koncentracji występują rzeczywiste i potencjalne powiązania wertykalne. Z uwagi na wielość powiązań ustalenia zaprezentowano w odniesieniu do grup rynków.

Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Sprzedaż hurtowa ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy			Sprzedaż rafineryjna paliwa lotniczego JET	Krajowy		
Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla	Światowy			Asfalty	Krajowy		

Rynek dostaw ropy naftowej wyższego szczebla jest powiązany wertykalnie z następującymi rynkami:

1. sprzedaży hurtowej ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe;
2. sprzedaży rafineryjna paliwa lotniczego JET;
3. produkcji asfaltów.

W swojej dotychczasowej praktyce decyzyjnej Komisja uznawała rynek dostaw ropy naftowej wyższego rzędu obejmujący produkcję i sprzedaż ropy naftowej za oddzielny rynek²². W sprawie Kazmunaigaz/Rompetrol Komisja uznała, że rynek ten obejmuje także eksploatację ropy naftowej²³, jednocześnie odróżniając ten rynek od rynku dostaw gazu ziemnego wyższego rzędu w związku z inną charakterystyką tych surowców, w szczególności różnicami w zastosowaniu i cenach²⁴. Prezes Urzędu również wyróżnił odrębny rynek produkcji ropy naftowej²⁵. Zarówno Prezes Urzędu²⁶, jak i Komisja zdefiniowali rynek hurtowej sprzedaży ropy naftowej wyższego rzędu jako rynek światowy²⁷.

Ropa naftowa służy jako surowiec do produkcji m.in. ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe, paliwa lotniczego JET czy asfaltów.

Silna pozycja na rynkach niższego szczebla połączonego podmiotu nie przełoży się na światowy rynek wprowadzania do obrotu ropy naftowej. Jest niezwykle mało prawdopodobne, aby pozycja i siła rynkowa na rynkach niższego rzędu połączonego podmiotu PGN/PKN mogła być wykorzystana do antykonkurencyjnych działań na rynku wprowadzania do obrotu ropy naftowej.

Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w 2020 r.		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w 2020 r.	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy			Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		
Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG lub krajowy			Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

²² COMP/M.7316 – Det norske oljeselskap/Marathon Oil Norge, M.9175 – Total/Chevron Denmark, COMP/M.7318 – Rosneft/Morgan Stanley Global Oil Merchanting Unit, COMP/M.6151 – Petrochina/Ineos/JV.

²³ COMP/M.4934 – Kazmunaigaz/Rompetrol.

²⁴ COMP/M.9175 – Total/Chevron Denmark, COMP/M.5585 – Centrica/Venture Production.

²⁵ Decyzja nr DOK-9/2004.

²⁶ Decyzje nr DOK - 47/2004, nr DOK - 9/2004.

²⁷ COMP/M.9175 – Total/Chevron Denmark, COMP/M.7318 – Rosneft/Morgan Stanley Global Oil Merchanting Unit, COMP/M.5585 – Centrica/Venture Production, COMP/M.4934 – Kazmunaigaz/Rompetrol.

Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla jest powiązany wertykalnie z następującymi rynkami:

1. hurtowej sprzedaży gazu ziemnego;
2. detalicznej sprzedaży gazu ziemnego;
3. magazynowania gazu ziemnego.

W dotychczasowej praktyce decyzyjnej Komisji wyróżniony został rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla, który obejmuje prace badawczo-rozwojowe, produkcję i dostawy wyprodukowanego gazu ziemnego do odbiorców w EOG²⁸. Zgodnie z definicją tego rynku przyjętą przez Komisję w sprawie Gazprom, jest to rynek, na którym producenci i eksporterzy gazu ziemnego sprzedają duże wolumeny tego surowca hurtownikom i importerom, także poprzez sprzedaż pośrednią w ramach hubu gazowego albo przez pośrednika²⁹. Również Prezes Urzędu w swoim orzecznictwie wyróżnił rynek dostaw gazu wyższego szczebla, tzn. rynek wprowadzania gazu do obrotu, który przeciwstawiony został rynkom niższego szczebla, tj. rynkowi hurtowej sprzedaży gazu (do innych sprzedawców, którzy sprzedają go później odbiorcom końcowym) oraz rynkowi detalicznej sprzedaży gazu (do odbiorców końcowych)³⁰.

Prezes Urzędu uznawał rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla za rynek krajowy³¹. Natomiast Komisja Europejska dość konsekwentnie uznawała rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla za obejmujący swoim zasięgiem geograficznym EOG lub węższy obszar, jednocześnie jednak pozostawiając otwartą odpowiedź na pytanie, czy rynek ten powinien zostać uznany za krajowy³². Jednocześnie w sprawie Gazprom Komisja uznała, że rynek ten powinien być uznany za krajowy w związku z ograniczeniami w zakresie przesyłu gazu między państwami oraz z zastosowaniem klauzul take-or-pay w kontraktach zawieranych przez Gazprom, czego konsekwencją była ograniczona sprzedaż gazu między państwami będącymi importerami gazu rosyjskiego - techniczne zdolności przesyłowe i liczba punktów połączeń międzysystemowych między sieciami gazowymi badanych krajów

²⁸ COMP/M.4545 – Statoil/Hydro, COMP/ M.7316 – Det Norske Oljeselskap/Marathon Oil Norge.

²⁹ Decyzja KE z dnia 24.05.2018 r. w sprawie AT.39816 – Dostawy gazu na rynki wyższego szczebla w Europie Środkowo-Wschodniej.

³⁰ Decyzja nr DKK-178/2020.

³¹ Decyzje nr DOK – 9/2004, nr DDI 21/02, nr DKK 73/2012.

³² COMP/M.1383 - Exxon/Mobil, COMP/M.1532 - BP-Amoco/Arco, COMP/M.1573 - Norsk Hydro/Saga, COMP/M.4545 - Statoil/Hydro, COMP/M.6910 - Gazprom/Wintershall/Target Companies, COMP/M.6801 - Rosneft/TNK-BP, COMP/M.8773 – Letterone/BASF/Wintershall DEA.

EOG były ówczasie niewystarczające, aby umożliwić swobodny przepływ gazu przez granice i zaoferować odbiorcom alternatywne dostawy z sąsiednich rynków gazu³³.

Okolo 80% gazu konsumowanego w Polsce pochodzi z importu, w tym zdecydowana większość z kierunku wschodniego. Na obszarze EOG nie istnieją bariery kontyngentowe czy taryfowe w zakresie importu gazu ziemnego. Szczegółowe zasady wykonywania tej działalności zależne są od prawodawstwa poszczególnych państw. W Polsce, obrót gazem ziemnym z zagranicą wymaga uzyskania koncesji zgodnie z art. 32 ust. 1 pkt. 4 Prawa energetycznego. Nie istnieją jednak żadne bariery kontyngentowe, które miałyby na celu ograniczenie rozmiarów wymiany handlowej. Ponadto w zakresie działalności importowej, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji źródeł dostaw gazu ziemnego z importu (Dz.U. z 2017 poz. 902), przedsiębiorstwa energetyczne są zobowiązane do dywersyfikacji źródeł dostaw. W latach 2017-2022 udział gazu ziemnego importowanego przez przedsiębiorstwo energetyczne z jednego źródła nie może przekroczyć 70%. W latach 2023-2026 próg ten wyniesie 33%. Na rynku EOG aktywni są duzi przedsiębiorcy wydobywający gaz ziemny w różnych obszarach i dostarczający go do państw EOG, w szczególności są to: Gazprom, Shell, ExxonMobil czy Equinor. Gazprom jest głównym dostawcą gazu ziemnego do Europy, w tym w szczególności do krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Wolumen gazu dostarczanego przez Gazprom powoduje, że dostawca ten w skali EOG w zasadzie nie może być zastąpiony przez żadne inne źródło, choć możliwe są działania dywersyfikujące te dostawy w poszczególnych państwach.

Rynek magazynowania gazu ziemnego w Polsce zostanie omówiony poniżej.

Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla ma wymiar EOG, choć można go również rozpatrywać w wymiarze krajowym. Biorąc od uwagę pierwszą definicję łączny udział PKN/PGN nie przekracza [tajemnica przedsiębiorstwa – Załącznik nr 3 do decyzji – pkt 3], zaś w przypadku przyjęcia alternatywnej definicji rynku łączny udział PKN/PGN nie przekracza [tajemnica przedsiębiorstwa – Załącznik nr 3 do decyzji – pkt 4]. Oznacza to, że w jakimkolwiek ujęciu rynku pozycja uczestników koncentracji na tym rynku nie jest mocna, zaś najsilniejszą pozycję mają podmioty uczestniczące w dostawach gazu ziemnego wyższego szczebla na poziomie EOG. Powoduje to jednocześnie, że silna pozycja PGN na krajowych rynkach niższego stopnia nie stworzy możliwości zamknięcia rynku uczestnikom rynku wyższego stopnia.

³³ Decyzja KE z dnia 24.05.2018 r. w sprawie AT.39816 – Dostawy gazu na rynki wyższego szczebla w Europie Środkowo-Wschodniej, pkt. 32.

Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		
Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		
Rynek dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla	EOG	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		

Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce jest powiązany wertykalnie z następującymi rynkami:

1. dostaw gazu ziemnego wyższego szczebla,
2. magazynowania gazu ziemnego,
3. dystrybucji gazu ziemnego,
4. rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego.

Rynki hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce oraz dostaw gazu wyższego szczebla zostały szczegółowo scharakteryzowane we wcześniejszej części decyzji.

Magazynowanie gazu to oddzielny rynek produktowy od innych działalności związanych z eksploatacją infrastruktury gazu ziemnego, zwłaszcza przesyłu i dystrybucji³⁴. Podobnie Prezes Urzędu w swoich decyzjach wyróżniał rynek magazynowania gazu jako odrębny rynek produktowy³⁵. Podziemne magazyny gazu („PMG”) są wykorzystywane do dostosowania dostaw, które są generalnie regularne w ciągu roku, do zużycia przez odbiorców końcowych, które jest nieregularne i zasadniczo koncentruje się w sezonie zimowym. Magazyny służą więc głównie do magazynowania gazu latem i uwalniania go zimą. Umożliwiają one zaspokojenie popytu w okresie zimowym i są istotne z punktu

³⁴ Sprawy IV/M.1383 - Exxon/Mobil, COMP/M.6910 - Gazprom/Wintershall/Target Companies, COMP/M.3696 E.ON/MOL, COMP/M.5467 - RWE / Essent.

³⁵ Decyzje nr DKK-73/2012, nr DKK - 82/2016.

widzenia zapewnienia bezpieczeństwa dostaw i elastyczności systemu gazowego. Zgodnie z art. 3 pkt. 10a ustawy – Prawo energetyczne, instalacja magazynowa oznacza instalację używaną do magazynowania paliw gazowych, w tym bezzbiornikowy magazyn gazu ziemnego oraz pojemności magazynowe gazociągów, będącą własnością przedsiębiorstwa energetycznego lub eksploatowaną przez to przedsiębiorstwo, włącznie z częścią instalacji skroplonego gazu ziemnego używaną do jego magazynowania, z wyłączeniem tej części instalacji, która jest wykorzystywana do działalności produkcyjnej, oraz instalacji służącej wyłącznie do realizacji zadań operatorów systemu przesyłowego gazowego. Mimo szerokiego zakresu przywołanej definicji, żaden operator nie świadczy obecnie w Polsce usług magazynowania gazu w pojemnościach magazynowych gazociągów ani w części instalacji skroplonego gazu ziemnego. W związku z tym w Polsce gaz ziemny magazynowany jest wyłącznie w podziemnych magazynach gazu, których operatorem jest GSP, spółka zależna PGN. W odniesieniu do rynku geograficznego, Komisja stwierdziła wcześniej, że omawiany rynek ma zasięg krajowy lub regionalny³⁶. Na stanowisku krajowego wymiaru tego rynku stał również Prezes Urzędu³⁷. W wymiarze krajowym PGN posiada 100% udział w rynku magazynowania gazu ziemnego i nie posiada żadnych konkurentów.

PGN jest właścicielem wszystkich instalacji magazynowych gazu w Polsce. Posiada dwa magazyny gazu zaazotowanego: PMG Daszewo i PMG Bonikowo, których łączna pojemność wynosi [tajemnica przedsiębiorstwa] TWh i których zadaniem jest stabilizacja produkcji gazu zaazotowanego oraz zapewnienie właściwego i bezpiecznego funkcjonowania systemu gazu zaazotowanego w sezonie zimowym, jednakże nie są to instalacje magazynowe w rozumieniu ustawy – Prawo energetyczne i nie są one dostępne dla klientów, PGN ani GSP nie świadczą usług utrzymywania zapasów handlowych ani obowiązkowych gazu w tych magazynach. Ponadto PGN jest również właścicielem siedmiu magazynów gazu wysokometanowego, których operatorem jest GSP. Pięć z nich powstało w częściowo wyeksploatowanych złożach gazu ziemnego i ropy naftowej (magazyny w wyeksploatowanych złożach), są to: PMG Wierzchowice, PMG Husów, PMG Strachocina, PMG Swarzędz i PMG Brzeźnica, a dwa - Kawernowy Podziemny Magazyn Gazu („KPMG”) Mogilno i KPMG Kosakowo powstały w wyługowanych kawernach solnych. Do 2029 roku ma powstać nowy magazyn gazu ziemnego KPMG Damasławek, którym będzie zarządzać

³⁶ Sprawy COMP/M.6910 – Gazprom/Wintershall/Target Companies, COMP/M.5467 – RWE / Essent, COMP/M.3696 E.ON/MOL.

³⁷ Decyzje nr DKK-73/2012, nr DKK – 82/2016.

operator systemu przesyłowego Gaz-System S.A.³⁸ (inwestycja jest obecnie na etapie uzgadniania i planowania³⁹).

W sprawie występuje powiązanie wertykalne pomiędzy rynkiem magazynowania gazu ziemnego w Polsce (rynek wyższego rzędu) oraz rynkiem hurtowych dostaw gazu ziemnego w Polsce (rynek niższego rzędu).

Jak wspomniano wcześniej PGN jest właścicielem wszystkich istniejących instalacji magazynowych gazu w Polsce, jednakże ich operatorem jest GSP, spółka zależna PGN. GSP jest operatorem magazynów na podstawie umowy powierzającej, którą zawarła z PGN, zgodnie z art. 9h ust. 3 pkt 2 ustawy - Prawo energetyczne. GSP jest obecnie jedynym operatorem systemu magazynowania w Polsce, wyznaczonym zgodnie z art. 9d ustawy - Prawo energetyczne. GSP posiada koncesję na magazynowanie paliw gazowych w instalacjach magazynowych i spełnia odpowiednie wymagania przewidziane przepisami prawa w celu wyznaczenia na operatora. Należy jednak podkreślić, że polskie prawo nie ogranicza możliwości pełnienia funkcji operatora systemu magazynowania i świadczenia usług magazynowania, pod warunkiem spełnienia wymogów prawnych omówionych w niniejszym rozdziale. W szczególności podmiot chcący świadczyć takie usługi jest zobowiązany do uzyskania koncesji, uzyskania decyzji Prezesa URE w sprawie wyznaczenia go operatorem systemu i przestrzegania przepisów prawa zapewniających jego przejrzyste działanie i niedyskryminacyjne traktowanie uczestników rynku.

W oparciu o obowiązujące prawo i zgodnie z zasadami unbundlingu, zgodnie z art. 9h ust. 1f i 1h ustawy – Prawo energetyczne, operator systemu magazynowania jest niezależny pod względem formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji od innych działań niezwiązanych z magazynowaniem. Operator systemu magazynowania ma prawo do samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących majątku niezbędnego do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie magazynowania gazu. Dodatkowo operator systemu magazynowania musi także spełniać kryteria związane z niezależnością kierownictwa spółki. Oznacza to, że osoby odpowiedzialne za zarządzanie operatorem systemu magazynowania nie mogą uczestniczyć w strukturach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się produkcją lub obrotem gazem, nie mogą też bezpośrednio lub pośrednio odpowiadać za bieżące działania w tym zakresie i mają zdolność do samodzielnego działania. Ponadto organ przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo nie może co do zasady wydawać instrukcji operatorowi systemu magazynowania w zakresie jego

³⁸ Krajowy Dziesięcioletni Plan Rozwoju Systemu Przesyłowego, s. 29: https://www.gaz-system.pl/fileadmin/Krajowy_Dziesiecioletni_Plan_Rozwoju_Systemu_Przesylowego_na_lata_2020-2029_01.pdf

³⁹ <https://www.gaz-system.pl/centrum-prasowe/aktualnosci/informacja/arttykul/203092/>

bieżącej działalności ani podejmować decyzji dotyczących budowy lub modernizacji magazynu. Operator systemu magazynowania musi również zawierać w swoim statucie postanowienia umożliwiające członkom zarządu niezależne działanie.

Ponadto prowadzenie działalności w zakresie magazynowania gazu przez GSP wymaga spełnienia szeregu warunków wynikających z ustawy - Prawo energetyczne. W szczególności GSP jest zobowiązany do przestrzegania zasady równego traktowania przy świadczeniu usług magazynowania (art. 4c ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne). Odmowa świadczenia usług magazynowania podmiotowi, który złożył wniosek o świadczenie tych usług, wymaga zawiadomienia Prezesa URE i musi być uzasadniona (art. 4g ustawy - Prawo energetyczne). Spory w tym zakresie rozpatrywane są przez Prezesa URE i podlegają dalszej kontroli sądowej. GSP jest również zobowiązany do opracowania taryfy, która następnie zatwierdzana jest przez Prezesa URE (art. 4c ust. 3 ustawy - Prawo energetyczne). Zasady kalkulacji taryf ustalane są na podstawie art. 45 ustawy - Prawo energetyczne oraz Rozporządzenia taryfowego gazowego.

W magazynach gazu utrzymywać można zarówno zapasy handlowe, jak i zapasy obowiązkowe gazu ziemnego. Zasady utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu reguluje Ustawa o zapasach, która określa m.in. zasady tworzenia, utrzymywania i finansowania zapasów ropy naftowej, produktów ropopochodnych i gazu ziemnego, kontrolowania podmiotów zobowiązanych, postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa oraz wypełniania międzynarodowych zobowiązań w zakresie zaopatrywania rynku w produkty ropopochodne i gaz ziemny.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 Ustawy o zapasach, dwa rodzaje działalności objęte są obowiązkiem utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego: obrót gazem ziemnym z zagranicą oraz przywóz gazu ziemnego na własne potrzeby. Jednocześnie ustawa precyzuje, że w przypadku LNG dostarczanego do portu w Świnoujściu do utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego jest obowiązany wyłącznie podmiot, który korzysta z usług regazyfikacji lub przeładunku skroplonego gazu ziemnego na podstawie umowy z operatorem terminalu i którego zregazyfikowany gaz ziemny jest wprowadzany do sieci przesyłowej lub przeładowywany na inne środki transportu. Zapasy obowiązkowe gazu ziemnego utrzymywane są w okresie od 1 października danego roku do 30 września roku kolejnego, co odpowiada okresowi tzw. roku gazowego. W roku gazowym 2017/2018 wielkość zapasów obowiązkowych gazu utrzymywanych w Polsce wyniosła 10,93 TWh, a w roku 2018/2019 - 12,87 TWh. Rezerwy te były utrzymywane przez 17 podmiotów zobowiązanych w latach 2017/2018 oraz 20 podmiotów zobowiązanych w latach 2018/2019. W roku gazowym

2019/2020 16 podmiotów było zobowiązanych do utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu. Wielkość zapasów obowiązkowych gazu w roku gazowym 2019/2020 wyniosła 13,33 TWh.

Obowiązkowe zapasy gazu utrzymywane są zgodnie z następującymi zasadami:

– wielkość zapasów musi odpowiadać co najmniej 30-dniowemu średniemu dziennemu przywozowi tego gazu przez dany podmiot w okresie od 1 kwietnia poprzedniego roku do 31 marca danego roku,

– zapasy należy utrzymywać w magazynach o parametrach technicznych zapewniających dostawę całej ich ilości do polskiego systemu gazowego w okresie nie dłuższym niż 40 dni.

Wielkość zapasów obowiązkowych gazu określa przedsiębiorstwo energetyczne zobowiązane do utrzymywania tych zapasów na podstawie własnego przywozu gazu ziemnego zrealizowanego w okresie od 1 kwietnia poprzedniego roku do 31 marca danego roku. Następnie ustalona w ten sposób informacja o wielkości zapasów obowiązkowych gazu jest przekazywana do Prezesa URE do weryfikacji do 15 maja każdego roku.

Dostępne są następujące możliwości utrzymywania obowiązkowych zapasów gazu ziemnego:

1) fizyczne utrzymywanie zapasów na terytorium Polski w magazynach przyłączonych do systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego gazu (art. 24 ust. 3 Ustawy o zapasach). W takim przypadku zapasy są utrzymywane w magazynach, których operatorem jest GSP, na podstawie zawartej umowy z wykorzystaniem usługi magazynowania na zasadach ciągłych.

2) fizyczne utrzymywanie zapasów poza granicami Polski na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w magazynach przyłączonych do systemu gazowego (art. 24a Ustawy o zapasach). Dodatkowo podmiot zobowiązany do utrzymywania zapasów obowiązkowych magazynujący gaz poza granicami Polski jest zobowiązany do zarezerwowania usługi ciągłej dla odpowiednich zdolności przesyłowych i zdolności na punktach międzysystemowych na potrzeby dostarczania zapasów do krajowego systemu w terminie 40 dni i nie może wykorzystywać tych zdolności na inne cele (art. 24 ust. 3-4 ustawy o zapasach);

3) usługa biletowa, która może być świadczona zarówno w kraju, jak i poza granicami Polski - zlecenie utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego innemu przedsiębiorstwu energetycznemu prowadzącemu działalność gospodarczą w zakresie obrotu

gazem ziemnym (art. 24b Ustawy o zapasach). Dotychczas usługa ta była świadczona przez PGNiG, jednak może być ona świadczona także przez dowolny inny podmiot prowadzący działalność w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą lub obrotu paliwami gazowymi.

Podmioty zobowiązane do utrzymywania zapasów gazu mogą wybrać jedną lub więcej opcji ich utrzymywania spośród wymienionych powyżej. Część podmiotów zobowiązanych do utrzymywania zapasów obowiązkowych korzystała jednocześnie z dwóch z powyższych opcji (zawarły umowę z GSP na część utrzymywanych zapasów, a w pozostałej części korzystały z usługi biletowej). Informacje o podmiotach zobowiązanych do utrzymywania zapasów gazu oraz sposobach ich utrzymywania w latach gazowych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 przedstawia poniższa tabela.

Sposób realizacji obowiązku utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu przez podmioty zobowiązane (2017-2020)

Rok gazowy	Liczba podmiotów zobowiązanych	Umowa z GSP	Utrzymywanie zapasów poza Polską	Usługa biletowa
2017/2018	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
2018/2019	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
2019/2020	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

Źródło: Zgłaszający

Sprzedaż usług magazynowania gazu ziemnego prowadzona jest przez GSP z wykorzystaniem Platformy Usług Magazynowania, przez którą klienci składają wnioski w procedurze wnioskowej albo uczestniczą w aukcjach. Ponadto PGN świadczy usługę biletową w oparciu o zarezerwowane przez siebie pojemności magazynowe. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę klientów PGN, z którymi spółka zawarła umowę biletową w poszczególnych latach gazowych, a także wolumen gazu ziemnego utrzymywany przez nich w magazynach.

Usługa biletowa świadczona przez PGN (2017-2020)

Rok gazowy	Liczba klientów	Wolumen zapasów obowiązkowych [GWh]
2017/2018	[tajemnica przedsiębiorstwa]	
2018/2019		
2019/2020		

Źródło: Zgłaszający

Koszt wejścia na rynek magazynowania gazu ziemnego, podobnie jak na inne rynki infrastrukturalne (rynek przesyłu, rynek dystrybucji) jest bardzo wysoki z uwagi na konieczność poniesienia nakładów na budowę infrastruktury, zatrudnienie personelu etc. Dodatkowo utworzenie magazynu gazu ziemnego wymaga posiadania odpowiedniej lokalizacji, w której jego powstanie będzie technicznie możliwe (np. wyeksploatowanego złoża gazu i ropy albo wyługowanej kawerny solnej, nieczynnej kopalni, obszarów z występującymi warstwami wodonośnymi, bliskości Krajowej Sieci Przesyłowej etc.).

Rynek dystrybucji gazu został wyróżniony jako oddzielny rynek produktowy tak przez Prezesa Urzędu⁴⁰, jak i Komisję⁴¹. Zarówno Prezes Urzędu⁴², jak i Komisja konsekwentnie wskazywali w swojej dotychczasowej praktyce decyzyjnej, że pod względem geograficznym rynek dystrybucji gazu jest rynkiem ograniczonym do sieci⁴³. Na rynku dystrybucji gazu Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych (OSD) oferują usługi transportu gazu (głównie przez systemy średniego i niskiego ciśnienia, częściowo także przez gazociągi wysokiego ciśnienia) zainteresowanym podmiotom, w tym dostawcom gazu i odbiorcom końcowym. W związku z tym, iż rynek dystrybucji gazu ziemnego jest ograniczony zasięgiem danej sieci dystrybucyjnej, to każdy operator sieci dystrybucyjnej działa w warunkach naturalnego monopolu. W konsekwencji na tych rynkach, na których działają uczestnicy koncentracji, nie są obecni żadni konkurenci.

Umowa dystrybucyjna może być zawarta bezpośrednio z odbiorcą gazu ziemnego, albo może być częścią tzw. umowy kompleksowej, która zawiera w sobie postanowienia dotyczące zarówno sprzedaży gazu ziemnego, jak i jego dystrybucji. W tym ostatnim przypadku odbiorca zawiera umowę ze sprzedawcą paliwa gazowego, zaś sprzedawca zawiera umowę na dystrybucję gazu ziemnego z OSD; sprzedaż usług dystrybucyjnych nie jest więc realizowana bezpośrednio przez samego OSD. Zawarcie umowy kompleksowej jest bardzo często wybieraną przez odbiorców opcją, szczególnie w przypadku odbiorców w gospodarstwach domowych. W przypadku sprzedaży usług dystrybucji gazu ziemnego bezpośrednio do klienta, najczęściej umowy dystrybucyjne zawierane są w punkcie obsługi klienta danego operatora. Więksi dystrybutorzy mogą posiadać kilka lub kilkanaście tego

⁴⁰ Decyzja nr DOK 1/2012, nr DOK 2/2012 nr DOK 8/2013, nr DOK 6/2012.

⁴¹ Sprawy M.7927 - EPH/ENEL/SE, COMP/M.6984 - EPH/ Stredoslovenská energetika, COMP/M.6068 - ENI/ACEGASAPS/JV.

⁴² Decyzja nr DOK – 6/2006.

⁴³ Sprawy M.8358 - Macquarie/National Grid/Gas Distribution Business of National Grid, M.7936 – Petrol/Geoplin, COMP/M.3696 - E.ON/MOL, COMP/M.6984 - EPH/Stredoslovenská energetika.

rodzaju punktów, zaś OSD, którzy działają na niewielkim obszarze posiadają z reguły jeden tego rodzaju punkt mieszczący się w głównej siedzibie przedsiębiorcy.

Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Hurtowa sprzedaż benzyny, oleju napędowego, lekkiego oleju opałowego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Sprzedaż hurtowa ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe	EOG lub krajowy		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Hurtowa sprzedaż LPG	Krajowy		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Sprzedaż hurtowa paliw żeglugowych	EOG		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Sprzedaż rafineryjna paliwa lotniczego JET	Krajowy		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Oleje bazowe	EOG		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Asfalty	Krajowy		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Rynek benzyny surowej	EOG		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Dwutlenek węgla	EOG lub krajowy		

Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Amoniak	EOG		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Woda amoniakalna	EOG		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Nawozy azotowe	EOG		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Rynki poszczególnych produktów petrochemicznych	EOG		
Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy			Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		
Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki ciepła	Lokalne – ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek obrotu białymi certyfikatami	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		

Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce jest powiązany wertykalnie z następującymi rynkami:

1. hurtowej sprzedaż benzyny, oleju napędowego, lekkiego oleju opałowego (niższego rzędu);
2. hurtowej sprzedaż ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe (niższego rzędu);
3. hurtowej sprzedaż LPG (niższego rzędu);
4. hurtowej sprzedaż paliw żeglugowych (niższego rzędu);
5. sprzedaży rafineryjnej paliwa lotniczego JET (niższego rzędu);

6. wprowadzania do obrotu olejów bazowych (niższego rzędu);
7. wprowadzania do obrotu asfaltów (niższego rzędu);
8. wprowadzania do obrotu benzyny surowej (niższego rzędu);
9. wprowadzania do obrotu dwutlenku węgla (niższego rzędu);
10. wprowadzania do obrotu amoniaku (niższego rzędu);
11. wprowadzania do obrotu wody amoniakalnej (niższego rzędu);
12. wprowadzania do obrotu nawozów azotowych (niższego rzędu);
13. wprowadzania do obrotu poszczególnych produktów petrochemicznych (niższego rzędu);
14. hurtowej sprzedaży gazu ziemnego (wyższego rzędu);
15. dystrybucji gazu ziemnego (wyższego rzędu);
16. ciepła (niższego rzędu);
17. magazynowania gazu ziemnego (wyższego rzędu);
18. obrotu białymi certyfikatami (wyższego rzędu).

Rynki hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego, dystrybucji gazu ziemnego, magazynowania gazu ziemnego oraz obrotu białymi certyfikatami zostały szczegółowo scharakteryzowane we wcześniejszej części decyzji.

LPG (ang. liquefied petroleum gas) skroplony gaz petrochemiczny (zasadniczo skrót ten nie określa składu gazu), gazol – produkt rafinacji ropy naftowej, używany jako gaz, ale przechowywany i transportowany w pojemnikach pod ciśnieniem w postaci ciekłej. W obrocie najczęściej jako propan lub mieszanina propanu i butanu o różnym składzie, najczęściej z niewielką zawartością innych alkanów. LPG jest łatwopalną mieszaniną gazów węglowodorowych, stosowaną głównie jako paliwo w urządzeniach grzewczych, kuchennych oraz jako paliwo samochodowe (autogaz). Hurtowa sprzedaż LPG została uznana przez KE za osobny rynek⁴⁴. Mając na względzie charakter zamierzonej koncentracji oraz marginalną sprzedaż LPG przez PGN, nie ma potrzeby dalszego podziału tego rynku. Obejmuje on sprzedaż każdego rodzaju LPG, w tym autogazu, LPG w butlach oraz LPG luzem. Prezes Urzędu w swojej decyzji uznał rynek hurtowej sprzedaży LPG za krajowy z uwagi na: jednolity poziom cen na terenie całego kraju, brak przywiązania odbiorców do regionalnych dystrybutorów, stosunkowo niewielkie koszty transportu na terenie całego kraju⁴⁵.

Paliwo żeglugowe stosowane w statkach morskich oznacza każde ropopochodne paliwo płynne przeznaczone do użycia lub używane na statku, w tym paliwo określone normą

⁴⁴ Sprawa COMP/M.9014 PKN Orlen / Grupa Lotos.

⁴⁵ Decyzja nr DKK-104/2013.

przenoszącą normę ISO 8217. Sprzedaż detaliczna paliw żeglugowych obejmuje sprzedaż bezpośrednio do klienta końcowego lub sprzedaż zorganizowaną za pośrednictwem innego przedsiębiorcy/odsprzedawcy. Komisja Europejska wyróżniła ten rynek, przeciwstawiając mu hurtową sprzedaż paliwa żeglugowego⁴⁶. Komisja Europejska wskazała, że dla sprzedaży hurtowej paliw żeglugowych rynkiem właściwym w wymiarze geograficznym jest obszar EOG⁴⁷.

Paliwo lotnicze JET uzyskiwane jest z destylacji ropy naftowej (nafta jest głównym komponentem paliwa lotniczego) i stosowane jest w turbinowych silnikach lotniczych, najczęściej w większych samolotach komercyjnych. W swojej praktyce decyzyjnej Komisja Europejska rozróżniła sprzedaż rafineryjną paliwa lotniczego JET od sprzedaży rafineryjnej benzyny lotniczej avgas. Z uwagi na produkcję przez PKN i Lotos wyłącznie paliwa lotniczego JET, Zgłaszający identyfikują wyłącznie ten rynek jako rynek na którym potencjalnie występują powiązania wertykalne. Komisja Europejska uznała, że rynek sprzedaży rafineryjnej paliwa lotniczego JET powinien być definiowany jako krajowy⁴⁸.

Oleje bazowe są to zazwyczaj oleje mineralne, otrzymanywane z frakcji próżniowej, pochodzącej z przeróbki ropy naftowej. Wykorzystywane są głównie jako półprodukty do produkcji olejów smarowych. Oleje bazowe grupy I API (American Petroleum Institute) są odróżniane od pozostałych grup API ze względu na pochodzenie, cenę, właściwości oraz surowce wykorzystywane do ich produkcji. Oleje bazowe produkowane przez PKN to głównie wysokiej jakości oleje mineralne zaliczane do Grupy I olejów bazowych według klasyfikacji API. Otrzymanywane są z frakcji próżniowej, pochodzącej z zachowawczej przeróbki ropy naftowej. Rynek olejów bazowych jest uznawany w praktyce decyzyjnej Komisji Europejskiej za odrębny rynek⁴⁹. Komisja oceniając m.in. substytucyjność pomiędzy różnymi grupami olejów bazowych, różnice cenowe oraz odmienne właściwości, uznała oleje bazowe grupy I API za odrębny rynek. Z uwagi na to, że PKN i Lotos produkują i sprzedają prawie wyłącznie oleje bazowe tej grupy, które mogą być wykorzystywane przez PGN, poniżej przedstawione zostaną dane rynkowe dla olejów bazowych grupy I API. Rynek ten ma wymiar EOG.

Uczestnicy koncentracji

Podmiot	Udział w rynku	
	2019	2020

⁴⁶ Sprawa M.9014 PKN Orlen / Grupa Lotos.

⁴⁷ Sprawa COMP/ M.9014 - PKN Orlen/Grupa Lotos.

⁴⁸ COMP/ M.9014 - PKN Orlen/Grupa Lotos

⁴⁹ COMP/ M.9014 - PKN Orlen/Grupa Lotos

PKN	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Lotos	

Konkurenci na rynku sprzedaży olejów bazowych grupy I API w EOG

Nazwa	Szacowany udział w rynku
ExxonMobil	[tajemnica przedsiębiorstwa]
H&R Gruppe	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Cepsa	[tajemnica przedsiębiorstwa]

Źródło: Zgłaszający.

Asfalt to materiał (lepka ciecz lub skała) pochodzenia naturalnego (asfalt naturalny) lub otrzymywany jako jedna z frakcji przerobu ropy naftowej (asfalt ponaftowy), o konsystencji stałej lub półstałej o barwie od ciemnobrązowej do czarnej. Komisja Europejska rozpatrywała rynek asfaltów jako jednolity rynek produktowy, obejmujący asfalty wszystkich rodzajów (tj. asfalt standardowy, modyfikowany, przemysłowy, emulsje asfaltowe). Rynek asfaltów, bez dalszej segmentacji, został wyznaczony także przez Prezesa Urzędu⁵⁰. Jednakże ostatnio Komisja przyjęła na potrzeby oceny wpływu koncentracji na konkurencję na omawianym rynku, że każdy z tych asfaltów stanowi odrębny rynek produktowy⁵¹. Dla celów oceny niniejszej koncentracji, segmentacja rynku asfaltów nie jest konieczna, gdyż przy każdej możliwej segmentacji wynik analizy rynkowej jest taki sam. Produkcją asfaltów zajmują się PKN i Lotos. Komisja przyjęła, że rynek asfaltów ma wymiar krajowy⁵².

Benzyna surowa to mieszanina ciekłych węglowodorów prostych i cyklicznych. Jest bardzo lotna i łatwopalna, stosowana głównie jako rozpuszczalnik. Rynek benzyny surowej został uznany w decyzjach Komisji Europejskiej jako osobny rynek produktowy z uwagi na właściwości produktu, jego zastosowanie oraz cenę⁵³. Komisja określiła rynek benzyny surowej jako rynek EOG⁵⁴. Na rynku tym obecna jest PKN.

Gazy przemysłowe (techniczne) obejmują szereg gazów oraz ich mieszanek mających różnorodne zastosowania przemysłowe i badawcze. Najpowszechniej stosowane gazy przemysłowe to tlen, azot, wodór, argon, dwutlenek węgla, acetylen, tlenek węgla i hel. Występują także mieszanki, takie jak gaz syntezowy, będący mieszkanką wodoru i tlenku węgla. W swojej dotychczasowej praktyce decyzyjnej Prezes Urzędu wskazywał, że w aspekcie produktowym poszczególne rodzaje gazów przemysłowych stanowią odrębne rynki produktowe. Taki sposób określenia rynków produktowych wynika z faktu ograniczonej od

⁵⁰ Decyzja nr DDI-45/03.

⁵¹ Sprawa COMP/ M.9014 - PKN Orlen/Grupa Lotos.

⁵² Sprawa COMP/ M.9014 - PKN Orlen/Grupa Lotos.

⁵³ Sprawa M.9014 PKN Orlen / Grupa Lotos.

⁵⁴ Sprawa M.4208 – Petroplus / European Petroleum Holdings.

strony popytowej substytucyjności tych produktów, będącej pochodną wyraźnych różnic we właściwościach fizykochemicznych poszczególnych gazów. W szczególności Prezes Urzędu wyodrębnił rynek sprzedaży dwutlenku węgla⁵⁵. Także Komisja w swoich decyzjach podkreślała, że każdy z wymienionych gazów przemysłowych, w tym dwutlenek węgla, konstituuje odrębny rynek produktowy⁵⁶.

W dotychczasowych decyzjach zasięg geograficzny rynków poszczególnych gazów przemysłowych został przez Prezesa Urzędu uzależniony od stosowanego środka dostawy. W tym zakresie rynek został podzielony na tonażowy, masowy (cysterny) i rynek butli. Taki podział stosowała także w swoich decyzjach Komisja. Zgodnie ze stosowanym w dotychczasowych decyzjach Prezesa Urzędu podziałem, dostawy tonażowe wykorzystywane są w celu dostarczenia dużych ilości gazu przemysłowego (z reguły powyżej 100 ton dziennie), są one realizowane za pośrednictwem gazociągu lub z dedykowanego zakładu zlokalizowanego na miejscu lub w pobliżu zakładu klienta. Dostawca gazu przemysłowego zwykle posiada zakłady zlokalizowane na miejscu lub w pobliżu klienta, prowadzi je na podstawie długoterminowej umowy i zapewnia bieżące usługi utrzymania i pomocy technicznej. Dostawy masowe obejmują zaopatrywanie klientów, których zapotrzebowanie mieści się zazwyczaj w przedziale od 20 do 100 ton dziennie. Skroplone gazy dostarcza się transportem drogowym lub kolejowym do siedziby klienta. Gazy są magazynowane u klienta, a następnie wykorzystywane w postaci ciekłej lub przekształcone ponownie w stan gazowy. Butle wykorzystuje się wówczas, gdy zapotrzebowanie klientów jest niewielkie (zwykle do 1 000 m³/miesięcznie). Dwutlenek węgla dostarczany może być każdym z wymienionych wyżej środków – może być on więc dostarczany gazociągiem w postaci gazowej, albo w postaci ciekłej w ramach transportu masowego (cysternami) lub w butlach. Prezes Urzędu wskazał, że rynek dostaw tonażowych należy określić jako co najmniej krajowy, choć w niektórych decyzjach przyjmował, iż jest to rynek europejski⁵⁷. Z kolei rynki dostaw masowych i dostaw w butlach zostały określone jako krajowe⁵⁸.

Działalność PKN i PGN na rynku wprowadzania do obrotu dwutlenku węgla ogranicza się wyłącznie do dostaw tonażowych.

Prezes Urzędu w swojej dotychczasowej praktyce wyróżniał rynki amoniaku bezwodnego i wody amoniakalnej⁵⁹. Komisja Europejska wskazywała, że amoniak może być

⁵⁵ Decyzje nr DDK – 51/2019, nr DOK – 46/07, nr DDI – 120/2002.

⁵⁶ Sprawy COMP/M.8480 Praxair / Linde, COMP/M.4141 Linde/BOC, COMP/M.1641 Linde/AGA, COMP/M.1630 Air Liquide/BOC, COMP/ M.9046 Taiyo Nippon Sanso / Praxair EEA Business.

⁵⁷ Decyzja nr DDI – 120/2002.

⁵⁸ Decyzje nr DOK – 46/07, nr DDK – 51/2019.

⁵⁹ Decyzje nr DDK-77/2013 i nr DOK-116/06.

używany jako półprodukt do produkcji nawozów azotowych, ale również może być sprzedawany jako nawóz lub do innych celów przemysłowych. Ponadto, Komisja zauważyła, że w wymiarze światowym, zdecydowana większość amoniaku jest produkowana i zużywana wewnątrz przez producentów nawozów. Jednocześnie Komisja postawiła definicję rynku otwartą co do odrębności rynku amoniaku bezwodnego i wody amoniakalnej⁶⁰.

Jedynie PKN zajmuje się produkcją i sprzedażą tych produktów, z kolei PGN jest dostawcą gazu ziemnego na potrzeby produkcji amoniaku bezwodnego i – w dalszej kolejności – także wody amoniakalnej jako roztworu pierwszego ze wskazanych produktów.

W swojej wcześniejszej praktyce decyzyjnej Prezes Urzędu wyznaczył geograficzny wymiar rynku amoniaku bezwodnego jako co najmniej europejski, natomiast w przypadku wody amoniakalnej Prezes Urzędu stwierdził, że rynek ten ma wymiar co najmniej krajowy albo środkowoeuropejski⁶¹. Komisja Europejska pozostawiała otwartą kwestię wyznaczenia precyzyjnej definicji geograficznej w swojej dotychczasowej praktyce decyzyjnej⁶². PKN stoi na stanowisku, że zarówno rynek amoniaku, jak i rynek wody amoniakalnej obejmuje kraje EOG. Konkluzja ta jest wsparta przez zakres działalności Grupy Orlen obejmujący w tym obszarze sprzedaż do takich krajów jak Niemcy, Czechy, Słowacja i Polska oraz fakt, że Orlen konkuruje z przedsiębiorstwami z obszaru EOG.

Nawozy azotowe to nawozy, które zawierają główny składnik pokarmowy roślin – azot – niezbędny do syntezy m.in. białek, często w formie bezpośrednio przyswajalnej przez rośliny, rzadziej w formie przyswajalnej po przemianach zachodzących w glebie. Nawozy azotowe są produktami przeznaczonymi dla sektora rolnego, służącymi głównie zwiększeniu efektywności upraw rolnych. W ramach swojej dotychczasowej praktyki decyzyjnej Prezes Urzędu wyróżniał różne rynki produktowe w odniesieniu do produktów nawozowych. Przykładowo, Prezes Urzędu wyznaczył rynki nawozów azotowych, nawozów wieloskładnikowych, nawozów fosforowych i nawozów potasowych, czy saletry amonowej, saletry amonowej magnezowo-wapniowej, saletrzaków i mix-u nawozowego, określonych zbiorczo jako „rynek nawozów saletrzanych”⁶³. Komisja Europejska w swojej praktyce decyzyjnej przyjmowała podobne stanowisko co Prezes Urzędu rozważając wyróżnienie rynków: nawozów azotowych, nawozów fosforowych i nawozów potasowych, choć najczęściej pozostawiała kwestię segmentacji otwartą⁶⁴.

⁶⁰ Sprawy M.7784 – CF Industries Holdings / OCI Business, M.8674 – BASF/Solvay’s Polyamide Business.

⁶¹ Decyzje DKK-77/2013 i nr DOK-116/06.

⁶² Sprawy COMP/M.4730 – Yara/Kemira Growhow, M.7784 – CF Industries Holdings / OCI Business, M.8674 – BASF/Solvay’s Polyamide Business.

⁶³ Decyzje nr DKK-77/2013 i nr DOK-35/2005.

⁶⁴ Sprawy COMP/M.4730 – Yara/Kemira Growhow, COMP/M.6695 – Azoty Tarnów/Zakłady Azotowe Puławy, M.8971 – INA/PPD/Petrokemija.

Biorąc pod uwagę zakres działalności PKN na rynkach nawozowych, rynkiem właściwym w niniejszej sprawie będzie rynek nawozów azotowych (obejmujący nawozy saletrzane, mocznik oraz siarczan amonu). Jednocześnie, gaz ziemny dostarczany przez PGN, który nie jest producentem omawianych towarów, stanowi pośredni surowiec do produkcji nawozów, które otrzymuje się na bazie amoniaku bezwodnego.

W odniesieniu do wymiaru geograficznego Prezes Urzędu zauważył, że działalność na rynku nawozów azotowych ma co najmniej europejski zasięg geograficzny⁶⁵. Podobnie Komisja Europejska wskazywała dotąd, że omawiany rynek obejmuje co najmniej kraje EOG⁶⁶.

Produkty petrochemiczne są grupą produktów chemicznych wyprodukowanych z różnych surowców węglowodorowych, wykorzystywanych w wielu obszarach gospodarki. Każdy z produktów petrochemicznych uznawany jest za osobny rynek właściwy z uwagi na brak ich wzajemnej substytucyjności. Rynki te mają wymiar EOG⁶⁷. Jedynie PKN zajmuje się produkcją i sprzedażą tych produktów, z kolei PGN jest dostawcą gazu ziemnego na potrzeby ich produkcji.

Udziały PKN i Lotosu na rynkach produktów petrochemicznych w EOG na podstawie wielkości produkcji

Rodzaj produktu	Udział w rynku	
	2019	2020
Etylen	[tajemnica przedsiębiorstwa]	
Propylen		
Frakcja C4		
HDPE		
LDPE		
Polipropylen		
Butadien		
Benzen		
Ksyleny		
Tlenek etylenu		

⁶⁵ Decyzja nr DKK-77/2013.

⁶⁶ Sprawy M.8971 – INA/PPD/Petrokemija, COMP/M.6695 – Azoty Tarnów/Zakłady Azotowe Puławy, COMP/M.4730 – Yara/Kemira Growhow, COMP/M.2524 – Hydro/SQM/Rotem JV.

⁶⁷ Nafta: COMP/M.3110 – OMV/BP (Southern Germany Package), COMP/M.4208 – Petroplus/European Petroleum Holdings; Ksyleny: COMP/M.4426 – Sabic/Huntsman Petrochemicals UK, M.6905 – INEOS/SOLVAY/ JV, M.2389 – Shell/DEA; Propylen, polipropylen, polietylen, frakcja C4, glikol etylenowy, PVC: M.4426 - SABIC / HUNTSMAN PETROCHEMICALS UK; Tlenek etylenu: M.4005 - INEOS / INNOVENE, M.2345 - DEUTSCHE BP / ERDÖLCHEMIE; Benzen: M.4737 - SABIC / GE PLASTICS; Fenol, aceton: M.6171 - IPIC / CEPESA; PTA: M.7918 - INDORAMA NETHERLANDS / GUADARRANQUE POLYESTER.

Glikol etylenowy	
Fenol	
Aceton	
PTA	
S-PVC	

Źródło: Zgłaszający.

Rynek dystrybucji gazu ziemnego

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek dystrybucji gazu ziemnego	Lokalny	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy		

Wszystkie wskazane rynki zostały opisane we wcześniejszej części decyzji. Podobnie relacje wertykalne pomiędzy rynkiem dystrybucji gazu a hurtową i detaliczną sprzedażą gazu zostały powyżej omówione. W tym miejscu wskazać należy, że występuje jeszcze relacja wertykalna rynków dystrybucji i magazynowania gazu. Pomiedzy tymi rynkami występuje powiazanie o charakterze technicznym (funkcjonalnym).

Rynek dystrybucji energii elektrycznej

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Rynki dystrybucji energii elektrycznej	Lokalne	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek detalicznej sprzedaży energii elektrycznej	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

Rynek dystrybucji energii elektrycznej powiązany jest wertykalnie z rynkiem detalicznej sprzedaży energii elektrycznej.

Dystrybucja energii elektrycznej polega na dostarczaniu energii elektrycznej odbiorcom końcowym, m.in. gospodarstwom domowym, zakładom przemysłowym, instytucjom itp. Rynek dystrybucji energii elektrycznej został wyróżniony jako oddzielny rynek produktowy zarówno przez Prezesa Urzędu⁶⁸, jak i Komisję Europejską⁶⁹.

Rozdział działalności dystrybucyjnej od działalności polegającej na sprzedaży energii elektrycznej (unbundling) nastąpił z dniem 1 lipca 2007 r. Od tego dnia, rolę dystrybutorów pełnią wyodrębnieni w ramach grup energetycznych operatorzy systemów dystrybucyjnych (OSD). OSD są operatorami sieci 110 kV oraz średniego i niskiego napięcia. Głównymi spółkami prowadzącymi działalność na polskim rynku dystrybucji energii elektrycznej są Enea Operator sp. z o.o., Tauron Dystrybucja S.A., PGE Dystrybucja S.A., innogy Stoen Operator sp. z o.o. oraz Energa-Operator S.A. – spółka zależna Zgłaszającego¹. Poza powyższymi wymienionymi spółkami, na polskim rynku funkcjonuje również wiele mniejszych OSD (w tym uczestnicy koncentracji), których działalność jest nieznaczna, z uwagi na fakt, że ich sieć dystrybucyjna obejmuje jedynie niewielki obszar.

Z uwagi na rozdzielenie dystrybucji energii elektrycznej od pozostałej działalności podmiotów prowadzących działalność w segmencie energii elektrycznej (unbundling), dostawcy energii elektrycznej, nienależący do tej samej grupy kapitałowej co OSD, mogą sprzedawać energię elektryczną odbiorcom końcowym zlokalizowanym na terenie objętym siecią dystrybucyjną danego OSD bez konieczności budowy własnej sieci. Jest to możliwe, ponieważ OSD jest zobowiązany do przestrzegania zasady TPA (art. 4 ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne). Ponadto, OSD są zobowiązani do przedstawiania taryf z opłatami za dystrybucję energii elektrycznej do zatwierdzenia przez Prezesa URE.

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Prezesa Urzędu względy techniczne warunkujące przesył energii elektrycznej sieciami średnich i niskich napięć determinują lokalny charakter rynku dystrybucji energii elektrycznej⁷⁰. Podobnie Komisja konsekwentnie wskazywała w swojej dotychczasowej praktyce decyzyjnej, że pod względem geograficznym rynek dystrybucji energii elektrycznej jest rynkiem lokalnym, ograniczonym do sieci⁷¹.

⁶⁸ Decyzje nr DKK-1/2011, nr DKK-159/2018, nr DKK-156/2017, nr DKK-67/2013, nr DKK-66/2014.

⁶⁹ Sprawy COMP/M.6984 EPH / Stredoslovenská energetika, COMP/M.5827 Elia / IFM / 50Hertz, COMP/M.5467 RWE/Essent.

⁷⁰ Decyzje nr DKK-1/2011, nr DKK-159/2018, nr DKK-156/2017, nr DKK-67/2013, nr DKK-66/2013, nr DKK-131/2014.

⁷¹ Sprawy COMP/M.6984 EPH / Stredoslovenská energetika, COMP/M.5827 Elia / IFM / 50Hertz, COMP / M.5467 RWE/Essent.

W związku z tym, iż rynek dystrybucji energii elektrycznej jest ograniczony zasięgiem danej sieci dystrybucyjnej, to każdy operator sieci dystrybucyjnej działa w warunkach naturalnego monopolu. W konsekwencji każdy z uczestników koncentracji działa na odrębnym rynku w aspekcie geograficznym. Ponadto nie są na nich obecni żadni konkurenci.

Jak wskazano powyżej rynek dystrybucji energii elektrycznej jest ograniczony do sieci, a każdy operator jest monopolistą naturalnym na swojej sieci dystrybucyjnej. OSD pobierają opłaty za dystrybucję energii elektrycznej na podstawie ustalonych przez nich taryf, które skalkulowane są w sposób zapewniający ochronę interesów odbiorców przed nieuzasadnionym poziomem cen i stawek opłat oraz pokrycie kosztów uzasadnionych działalności gospodarczej w zakresie dystrybucji energii elektrycznej wraz z uzasadnionym zwrotem z kapitału zaangażowanego w tę działalność. Co więcej, OSD kalkulują stawki opłat za usługi dystrybucji w taki sposób, aby udział opłat stałych w łącznych opłatach za świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji dla danej grupy odbiorców nie był większy niż ustalony przez Prezesa URE (art. 45 ustawy – Prawo energetyczne). W związku z tym, mimo braku konkurencji na rynkach dystrybucji energii elektrycznej, każdy OSD kalkuluje stawki taryfowe w taki sposób, aby zapewniona była ochrona odbiorców przed ich nieuzasadnionym poziomem, przy jednoczesnym zapewnieniu zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie.

Usługi dystrybucji energii elektrycznej są niezbędne do dostarczenia energii elektrycznej do odbiorców końcowych. Umowa dystrybucyjna może być zawarta bezpośrednio z odbiorcą energii elektrycznej, albo może być częścią tzw. umowy kompleksowej, która zawiera w sobie postanowienia dotyczące zarówno sprzedaży energii elektrycznej, jak i jej dystrybucji. W tym ostatnim przypadku odbiorca zawiera umowę ze sprzedawcą energii elektrycznej, zaś sprzedawca zawiera umowę na dystrybucję energii elektrycznej z OSD (jest to tzw. Generalna Umowa Dystrybucyjna, GUD); sprzedaż usług dystrybucyjnych nie jest więc realizowana bezpośrednio przez samego OSD. Zawarcie umowy kompleksowej jest opcją bardzo często wybieraną przez odbiorców, szczególnie w przypadku odbiorców w gospodarstwach domowych. W przypadku sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej bezpośrednio do klienta, najczęściej umowy dystrybucyjne zawierane są w punkcie obsługi klienta danego operatora.

Obrót detaliczny energią elektryczną w Polsce polega na dostawach energii elektrycznej do odbiorców końcowych przyłączonych do sieci dystrybucyjnej. Dostawcy detaliczni sprzedają samodzielnie wyprodukowaną energię elektryczną lub zaopatrują się w nią poprzez zakupy na rynkach wyższego rzędu. Rynek sprzedaży detalicznej energii

elektrycznej w Polsce ma wymiar krajowy⁷². Obydwaj uczestnicy koncentracji są aktywni na rynku detalicznej sprzedaży energii elektrycznej w Polsce. Wspólny udział PKN, Energa, Lotos i PGN w zakresie sprzedaży detalicznej do odbiorców końcowych wyniósł [tajemnica przedsiębiorstwa – Załącznik nr 3 do decyzji – pkt 5]. W zakresie sprzedaży detalicznej do odbiorców końcowych z Grupy G wspólny udział Stron transakcji wyniósł [tajemnica przedsiębiorstwa – Załącznik nr 3 do decyzji – pkt 6], z kolei w zakresie sprzedaży detalicznej do odbiorców końcowych spoza Grupy G łączny udział Stron transakcji wyniósł [tajemnica przedsiębiorstwa – Załącznik nr 3 do decyzji – pkt 7].

Na rynku dystrybucji energii elektrycznej nie jest możliwa zmiana dostawcy usług dystrybucji energii elektrycznej, z uwagi na to, że każdy odbiorca końcowy jest przyłączony tylko do jednej sieci dystrybucyjnej, należącej do konkretnego OSD. Co więcej, wszystkie podmioty prowadzące działalność polegającą na dystrybucji energii elektrycznej, którzy są OSD świadczą taką samą usługę. Na omawianym rynku nie znajdują zastosowania zasady związane z koncentracją i rozproszeniem odbiorców, czy też ich siłą przetargową. Wynika to ze specyfiki tego rynku i ścisłej jego regulacji przede wszystkim w zakresie ceny (zysk z działalności ustalany na uzasadnionym poziomie i ochrona odbiorców połączone z kontrolą Prezesa URE w tym zakresie), jak i dostępu do usługi (dostęp gwarantowany przepisami ustawy – Prawo energetyczne).

Rynki ciepła

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynki ciepła	Lokalne – ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Smary przemysłowe	Krajowy			Rynki ciepła	Lokalne, ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Rynek obrotu białymi certyfikatami	Krajowy			Rynki ciepła	Lokalne, ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Sprzedaż hurtowa ciężkiego oleju opałowego	EOG lub krajowy			Rynki ciepła	Lokalne, ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

⁷² Decyzja nr DKK- 159 /2018.

na cele przemysłowe							
---------------------	--	--	--	--	--	--	--

Rynki ciepła są powiązane wertykalnie z rynkami wyższego szczebla:

1. detalicznej sprzedaży gazu ziemnego;
2. wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle;
3. obrotu białymi certyfikatami;
4. hurtowej sprzedaży ciężkiego oleju opałowego na cele przemysłowe;
5. hurtowej sprzedaży lekkiego oleju opałowego.

Ciepło to energia cieplna w wodzie gorącej, parze lub w innych nośnikach. Wytwarzanie ciepła oznacza jego produkcję w procesie energetycznym. Wytwarzanie ciepła systemowego to produkcja ciepła w specjalnie wybudowanych w tym celu ciepłowniach i elektrociepłowniach⁷³. Przesyłanie ciepła oznacza jego transport siecią ciepłowniczą do odbiorców przyłączonych do tej sieci, z wyłączeniem jego sprzedaży. Dystrybucja to rozdział ciepła do odbiorców przyłączonych do sieci ciepłowniczych, z wyłączeniem jego sprzedaży. Ciepło, po jego wytworzeniu, jest transportowane i dystrybuowane do odbiorców. Przesył i dystrybucja ciepła prowadzone są za pośrednictwem sieci ciepłowniczych o zasięgu lokalnym. Pod pojęciem sieci należy rozumieć instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do przysyłania lub dystrybucji ciepła, należące do przedsiębiorstwa energetycznego. Sieć ciepłownicza zbudowana jest z rurociągów zasilających i powrotnych wypełnionych wodą, pomp pompujących wodę do odbiorców, układów regulacji i układów pomiarowych. Woda jest podgrzewana w źródłach ciepła i dostarczana do odbiorców, a następnie schłodzona wraca do źródła ciepła celem ponownego podgrzania. Jest to więc obieg zamknięty i dlatego też sieci ciepłownicze zasilane z różnych, czy nawet tych samych źródeł z reguły nie są połączone⁷⁴.

Komisja Europejska również definiuje rynki ciepła w aspekcie produktowym jako obejmujące swym zakresem działalność polegającą na wytwarzaniu, przesył i dystrybucji oraz sprzedaży ciepła⁷⁵.

Geograficznie rynki ciepła definiowane są konsekwentnie przez Prezesa Urzędu⁷⁶ i Komisję Europejską⁷⁷ jako rynki lokalne, ograniczone zasięgiem sieci ciepłowniczej. Wynika

⁷³ Decyzja nr DOK-5/2020.

⁷⁴ Decyzja nr RKT-39/2014.

⁷⁵ Sprawy COMP/M.4238 E.ON/Pražská Plynárenská, COMP/M.5365 IPO/ENBW/PRAHA/PT, COMP/M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2, COMP/M.7745 – Fortum/Lietuvos Energija/JV, IV.M.2897 – Sita Svergie AB/Sydskraft Ecoplus AB, IV.M.2701 – Vattenfall/Bewag.

⁷⁶ Decyzje nr DKK-73/2012, nr DKK-8/2012, nr RGD-30/2013, nr DKK-82/2016.

to głównie ze ścisłego ograniczenia geograficznego tej działalności, spowodowanego brakiem możliwości przesyłania ciepła na większe odległości, z uwagi na ubytki nośnika ciepła oraz straty ciepła podczas przesyłania. Ponadto każda sieć ciepłownicza posiada własną taryfę cenową zatwierdzoną przez Prezesa URE, co również wskazuje na odrębność każdej sieci na terenie objętym zasięgiem jej działania.⁷⁸ Ponadto sieć ciepłowniczą charakteryzuje brak technicznych możliwości transportu ciepła na odległości przekraczające 25 km, dostawa ciepła realizowana jest jedynie sieciami o zasięgu lokalnym, czyli na stosunkowo niewielką odległość od wytwórcy (źródła ciepła)⁷⁹. Warto ponownie podkreślić, że każda sieć ciepłownicza tworzy zamknięty obieg, wyznaczając terytorialny zasięg działania danej sieci, czyli rynek geograficzny, ponieważ poza systemem sieciowym połączonym z producentem ciepła nie ma innej możliwości przesyłania ciepła w postaci gorącej wody⁸⁰.

Rynki ciepła (przede wszystkim rynek wytwarzania ciepła w ramach rynków odrębnych oraz rynek zaopatrzenia w ciepło – szczebel wytwarzania) są powiązane wertykalnie z rynkiem detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. Wytwarzając ciepło, PKN oraz Lotos wykorzystują gaz ziemny nabyty od PGN. Między uczestnikami koncentracji występują zatem relacje typu odbiorca-dostawca. Jednocześnie uwarunkowania działalności na rynkach ciepła powodują, że są to rynki, gdzie działalność prowadzona jest w ramach monopolu naturalnego.

Uczestnicy koncentracji prowadzący działalność na rynkach ciepła nawiązują wertykalne relacje, w ramach których dostarczane są surowce i produkty konieczne dla produkcji ciepła i utrzymania sieci dystrybucyjnej. Takimi produktami są również produkty smarne.

Rynki detalicznej sprzedaży gazu ziemnego, wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle oraz obrotu białymi certyfikatami zostały szczegółowo scharakteryzowane we wcześniejszej części decyzji.

Olej opałowy podobnie jak paliwa silnikowe jest produktem rafinacji ropy naftowej. Oleje opałowe dzielą się na: lekki olej opałowy, średni olej opałowy, ciężki olej opałowy. Jest to podstawowy podział według gęstości oleju oraz zawartości siarki. Cechy charakterystyczne każdego oleju decydują o jego przeznaczeniu. Olej opałowy lekki stosowany jest głównie w kotłowniach przydomowych oraz w małych i średnich firmach i instytucjach. Sprawdza się

⁷⁷ Sprawy M.7745 Fortum/Lietuvos Energija/ JV, COMP/M.4238 E.ON/Pražská Plynárenská, COMP/M.5365 IPO/ENBW/PRAHA/PT, COMP/M.3268 SYDKRAFT/GRANINGE, COMP/M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2.

⁷⁸ Decyzja nr DOK-5/2020.

⁷⁹ Decyzja nr DOK-116/2014.

⁸⁰ Decyzja nr DOK-116/2014.

również w większych kotłowniach np. w spółdzielniach mieszkaniowych. Olej opałowy średni i ciężki znajdują zastosowanie w instalacjach przemysłowych, w dużych zakładach produkcyjnych, przetwórczych, elektrociepłowniach itp. Z uwagi na odmienne zastosowanie oraz skierowanie do różnych odbiorców, Komisja Europejska uznała hurtową sprzedaż benzyny, oleju napędowego oraz lekkiego oleju opałowego za osobne rynki produktowe, nie dokonując dalszych ich podziałów⁸¹. Rynki te mają wymiar krajowy. Znajduje to potwierdzenie w orzecznictwa Prezesa Urzędu⁸². Na rynku tym działa jedynie PKN.

Ciężki olej opałowy jest ciekłym paliwem o dużej gęstości i lepkości. Używa się go jako paliwo do kotłów parowych, pieców przemysłowych i technologicznych lub surowiec do dalszego przetwarzania. Może być także wykorzystywany jako paliwo żeglugowe. W swojej dotychczasowej praktyce decyzyjnej Komisja Europejska uznawała rynek hurtowej sprzedaży ciężkiego oleju opałowego („HFO”) na cele przemysłowe za oddzielny rynek, jednocześnie odróżniając go od hurtowej sprzedaży HFO jako paliwa dla silników statków morskich. Komisja Europejska nie przesądziła o geograficznym wymiarze rynku hurtowej sprzedaży HFO wskazując, że może być on krajowy lub obejmujący kraje EOG⁸³. Na rynku tym działa jedynie PKN.

Rynek obrotu białymi certyfikatami (opisany wcześniej) i zajmowana na nim przez uczestników pozycja wynika bezpośrednio z obowiązków regulacyjnych związanych z ich obecnością na rynkach detalicznej sprzedaży m.in. ciepła czy gazu ziemnego. Dlatego też udziały w rynku białych certyfikatów bezpośrednio wynikają z pozycji PKN i PGN na m.in. rynkach ciepła czy gazu ziemnego.

Rynek wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle

Rynek wyższego rzędu				Rynek niższego rzędu			
Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020		Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Szacowany udział w rynku w roku 2020	
		PKN	PGN			PKN	PGN
Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]	Rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego	Światowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

⁸¹ COMP/ M.9014 - PKN Orlen/Grupa Lotos.

⁸² Decyzja nr DOK – 6/2010.

⁸³ COMP/ M.9014 - PKN Orlen/Grupa Lotos

Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy			Rynek wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej	Krajowy		
Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy			Rynki ciepła	Lokalne, ograniczone do konkretnej sieci	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]
Wprowadzanie do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle	Krajowy			Rynek magazynowania gazu ziemnego	Krajowy	[tajemnica przedsiębiorstwa]	[tajemnica przedsiębiorstwa]

Rynek wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle jest powiązany wertykalnie z następującymi rynkami:

1. poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego;
2. wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej;
3. ciepła;
4. magazynowania gazu ziemnego.

Szczegółowa charakterystyka rynków wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle, wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, ciepła i magazynowania gazu ziemnego została przedstawiona wcześniej. Relacja pomiędzy tymi rynkami zawiera się w tym, że produkty smarne są wykorzystywane jako produkt, w procesie prowadzenia działalności na rynkach powiązanych wertykalnie. PKN jest obecny na rynku wyższego szczebla jako dostawca środków smarnych dla PGN.

W dotychczasowej praktyce decyzyjnej Komisji Europejskiej wyróżniony został rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego⁸⁴. Poszukiwanie ropy naftowej i gazu ziemnego obejmuje poszukiwanie nowych złóż węglowodorowych. Prace te prowadzone są na podstawie udzielonych koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz ich wydobywanie. Dalsza segmentacja tego rynku jest niemożliwa, z uwagi na nieznaną na etapie poszukiwań zawartość podziemnych złóż węglowodorów⁸⁵. Komisja uznała w swoich decyzjach, że rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego jest rynkiem światowym⁸⁶. Taka definicja wynika z faktu, iż przedsiębiorstwa zajmujące się poszukiwaniem złóż węglowodorowych nie ograniczają swojej działalności do określonego, jednego obszaru

⁸⁴ COMP/M.8773 – Letterone Holdings / BASF / Wintershall Dea.

⁸⁵ COMP/M.9175 – Total/ Chevron Denmark.

⁸⁶ COMP/M.9175 – Total/Chevron Denmark, COMP/M.8773 – LetterOne Holdings/BASF/Wintershall DEA.

geograficznego⁸⁷. Zarówno PKN jak i PGN są uczestnikami rynku poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego, ale ich pozycja rynkowa jest mocno ograniczona.

d) rynki, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie w układzie konglomeratowym

Grupa PKN ma udział przekraczający 40% w następujących lokalnych rynkach dystrybucji energii elektrycznej (które co do zasady mają charakter monopolu naturalnego): (i) teren rafinerii w Płocku oraz jej bezpośrednie sąsiedztwo; (ii) miasto Jedlicze; (iii) miasto Trzebinia, (iv) tereny terminali paliwowych w miejscowościach: Kraków-Olszanica, Ostrów Wielkopolska, Lublin, Szczecin, Wrocław, Świnoujście, Gutkowo, Sokółka, Mościska, Żurawica, Widelka, Nowa Sól; (v) teren zakładu we Włocławku i jego bezpośrednie sąsiedztwo; (vi) obszar województw: kujawsko-pomorskiego, pomorskiego i warmińsko-mazurskiego (poprzez spółkę Energa-Operator SA). Ponadto udział Grupy PKN przekracza 40% w odniesieniu do lokalnych rynków wytwarzania i sprzedaży ciepła przez Energa (ograniczone zasięgiem sieci ciepłowniczej) w Ostrołęce, Elblągu, Kaliszu, Żychlinie, Winnicy i Wyszogrodzie.

Ponadto udział Grupy PKN przekracza 40% na następujących rykach:

1. Magazynowanie zapasów obowiązkowych ropy naftowej
2. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Bydgoszcz
3. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice
4. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach
5. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Łódź im. Władysława Reymonta
6. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Lubin
7. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego
8. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Szczecin-Goleniów im. NSZZ Solidarność
9. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Szczecin-Goleniów im. NSZZ Solidarność

⁸⁷ COMP/M.9175 – Total/Chevron Denmark, COMP/M.5585 – Centrica/Venture Production.

10. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Chopina w Warszawie

11. Sprzedaż paliwa lotniczego „do skrzydła” w Porcie Lotniczym Warszawa-Modlin

PGN posiada udziały wynoszące ponad 40% w następujących rynkach:

1. Krajowy rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego - [tajemnica przedsiębiorstwa]
2. Krajowy rynek detalicznej sprzedaży gazu ziemnego - [tajemnica przedsiębiorstwa]
3. Lokalne rynki dystrybucji gazu ziemnego – 100%;
4. Krajowy rynek magazynowania gazu ziemnego - 100%;
5. Lokalne rynki wytwarzania i sprzedaży ciepła – ponad 40% - Miasto Stołeczne Warszawa, Pruszków, Piastów, osiedle Regaty Racibórz, Racibórz, Pawłowice, Jastrzębie Zdrój, Kuźnia Raciborska, Wodzisław Śląski, Żory, Czerwionka-Leszczyny (dzielnica Leszczyny), Dęblin;
6. Lokalne rynki dystrybucji ciepła – ponad 40% - Pruszków, Piastów, osiedle Michałowice, osiedle Regaty Wodzisław Śląski, Racibórz, Pawłowice, Jastrzębie Zdrój, Kuźnia Raciborska, Żory, Knurów, Czerwionka-Leszczyny, Rybnik, Dęblin.

Ocena skutków koncentracji

Przepis art. 18 ustawy *o ochronie konkurencji* stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę, w drodze decyzji, na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku, przy czym zgodnie z art. 4 pkt 10 tej ustawy przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Podstawowym celem postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji jest ustalenie, czy w wyniku zrealizowania zamierzonej transakcji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Przykładem takiego istotnego ograniczenia konkurencji jest powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Należy jednakże podkreślić, że o ile powstanie lub umocnienie pozycji dominującej będzie zawsze prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku, to do ograniczenia konkurencji może dojść także w przypadkach, kiedy w wyniku koncentracji nie powstaje lub nie umacnia się pozycja dominująca. Samo stwierdzenie „istotne ograniczenie konkurencji” wykracza zatem poza

kwestię powstania lub umocnienia pozycji dominującej i ma szersze znaczenie. Obejmuje bowiem sytuacje, kiedy w wyniku dokonanej koncentracji konkurencja zostaje poważnie ograniczona, a nie wiąże się to z powstaniem pozycji dominującej – może to mieć miejsce przykładowo na rynkach oligopolistycznych.

Powyższe oznacza, że koncentracja jest dopuszczalna wówczas, gdy nie zakłóca skutecznej konkurencji na rynku właściwym, w szczególności w wyniku powstania lub umocnienia pozycji dominującej.

Ocena skutków horyzontalnych

Działalność PKN i PGN pokrywa się na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce. Łączny udział uczestników koncentracji na tym rynku istotnie przekracza 50%. Wysokie łączne udziały uczestników koncentracji (ok. [tajemnica przedsiębiorstwa]) są skutkiem dotychczasowej pozycji PGN na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce (PGN – [tajemnica przedsiębiorstwa], zaś PKN – [tajemnica przedsiębiorstwa]).

PKN, mimo zmniejszającego się udziału rynkowego, jest istotnym graczem na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce, a także bliskim konkurentem PGN na tym rynku. Zamierzona koncentracja doprowadzi do wyeliminowania z rynku istotnego potencjalnego źródła presji konkurencyjnej, a więc będzie ona miała istotny wpływ na warunki konkurencji na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce.

Zmiana w strukturze rynku i w sile połączonego podmiotu - będąca efektem przeprowadzenia koncentracji - będzie zatem odczuwalna dla konkurencji i dla konsumentów i będzie rodzić negatywne skutki horyzontalne.

Należy wskazać, że na rynku hurtowym w Polsce w bardzo ograniczonym zakresie dostępne są alternatywne źródła zaopatrzenia w gaz ziemny w stosunku do Zgłaszających. Źródła te, choć pozostaną dostępne również po przeprowadzeniu zamierzonej koncentracji, nie będą stanowiły żadnej istotnej gwarancji możliwości uzyskania konkurencyjnych dostaw gazu ziemnego na rynku hurtowym względem Stron.

Koncentracja pogłębi zatem dominację PGN i PKN na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego. Po koncentracji nie będzie alternatywy dla dostaw gazu od PGN, dla odbiorców większych wolumenów gazu. PKN jest właściwie podstawowym dużym konkurentem, choć o znacznie mniejszym potencjale niż PGN. Udział PKN zmalał w ostatnim okresie, co jest wynikiem obowiązku zagwarantowania zapasów gazu pod realizowane kontrakty. Prezes

Urzędu podziela opinię wielu uczestników rynku oraz Prezesa URE, że koncentracja może jeszcze wzmocnić pozycję rynkową połączonego podmiotu i pogorszyć warunki dostaw gazu.

TGE choć potencjalnie mógłby stanowić mechanizm racjonalizowania pozycji rynkowej połączonego podmiotu PGN/PKN, to rynek hurtowej sprzedaży gazu ziemnego jest rynkiem o niskiej płynności, gdzie większość wolumenu tego surowca pochodzić będzie właśnie od PGN/PKN. Już obecnie, w praktyce dla PGN działalność na TGE stanowi przeważającą część aktywności na rynku hurtowym gazu ziemnego w Polsce. Około [tajemnica przedsiębiorstwa] wolumenu gazu ziemnego na rynku hurtowym sprzedawane jest przez PGN za pośrednictwem TGE na warunkach giełdowych. Sprzedaż w ramach OTC stanowi więc około [tajemnica przedsiębiorstwa] pozostałej sprzedaży hurtowej gazu ziemnego przez PGN. Oznacza to, że ewentualne zwiększenie obligo giełdowego nie doprowadzi do zauważalnej zmiany sytuacji. Ponadto dla mniejszych odbiorców TGE stanowi drogi w utrzymaniu i przez to nieoptymalny mechanizm zawierania kontraktów.

Niska płynność rynku TGE i praktycznie całkowite zdominowanie go przez PGN powoduje, że klienci na rynku hurtowym mają bardzo utrudnioną możliwość zmiany swojego dostawcy, co zwiększa ich uzależnienie od jednego uczestnika rynku. Również w przypadku sprzedaży OTC, choć nie istnieją szczególne koszty zmiany dostawcy hurtowego gazu ziemnego, to dominacja PGN praktycznie eliminuje możliwość znalezienia atrakcyjnego alternatywnego dostawcy gazu. Istotna trudność w zmianie dostawcy przez klientów na rynku hurtowym wzmacnia możliwość wystąpienia negatywnych skutków horyzontalnych na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce. Można zasadnie przyjąć, że aktualna struktura rynku może się zmienić, a kolejni konkurenci PGN/PKN mogą zaprzestawać działalności i wypadać z rynku.

Podobnie sytuacja na rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego ulegnie pogorszeniu w wyniku zrealizowania zamierzonej koncentracji. PGN wzmocnił w ostatnich latach pozycję na tym rynku, zaś PKN był jego najbliższym konkurentem. Pozycja połączonego podmiotu stworzy mu możliwość działania prawie zupełnie niezależnie od konkurentów. Warto zwrócić uwagę, że pozycja PGN na tym rynku uległa osłabieniu kilka lat temu wraz z bezpośrednim importem gazu przez dużych odbiorców, z pominięciem szeregu hurtowego w Polsce. Jednakże wprowadzone obowiązki w zakresie zagwarantowania powierzchni magazynowej przy kontraktach zagranicznych doprowadziło to faktycznego zaprzestania importu gazu przez dużych odbiorców detalicznych. Należy bowiem przypomnieć, że możliwość korzystania z magazynów gazu ziemnego jest warunkiem koniecznym, aby móc

sprawdzać do kraju gaz ziemny z zagranicy. PGN, za pośrednictwem swej spółki zależnej, tj. GSP jako jedyny podmiot w Polsce udostępnia usługi magazynowania paliw gazowych i umożliwi tworzenie i utrzymywanie zapasów obowiązkowych gazów ziemnego na terenie kraju.

Działalność PGN i PKN pokrywa się na rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce. Łączny udział połączonego podmiotu w wyżej wymienionym rynku przekroczy [tajemnica przedsiębiorstwa]. Choć udział PKN na tym rynku jest kilkuprocentowy, to należy stwierdzić, iż PKN jest bliskim konkurentem PGN na omawianym rynku. Koncentracja doprowadzi zatem do zauważalnej zmiany w strukturze konkurencji na rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce. Zwiększa to ryzyko wystąpienia antykonkurencyjnych skutków horyzontalnych, będących wynikiem zamierzonej koncentracji.

Choć kilkuprocentowy, to jednak przyrost udziałów rynkowych w stosunku do dotychczasowej pozycji PGN daje podstawę do uznania, że zgłaszana koncentracja doprowadzi do odczuwalnego zwiększenia siły rynkowej Zgłaszających na rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce. Zmiana ta będzie zatem odczuwalna dla uczestników rynku.

W latach 2017-2020 PKN zajął znaczącą pozycję na tym rynku, przede wszystkim w odniesieniu do innych niż gospodarstwa domowe odbiorców. Potwierdziły to wyniki badania rynkowego. Zamierzona koncentracja doprowadzi do wyeliminowania z rynku istotnego źródła presji konkurencyjnej i będzie miała zauważalny wpływ na warunki konkurencji na rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce.

Na rynku polskim brak jest formalnych przeszkód utrudniających odbiorcom detalicznym zmianę sprzedawcy gazu. Jednak pozycja rynkowa jaką będzie posiadać PGN/PKN po koncentracji uczyni tę zmianę nieopłacalną. Wynika to z pozycji dominującej połączonego podmiotu na powiązonym wertykalnie rynku handlu hurtowego gazem ziemnym. Ewentualni konkurenci na rynku hurtowym, którzy mogliby odsprzedać gaz sprzedawcom detalicznym nie mają zbyt szerokiej możliwości zaopatrzenia się w ten gaz. Niska płynność rynku hurtowego na TGE wpływa na niską płynność rynku detalicznego, pogłębiając ryzyko wystąpienia antykonkurencyjnych skutków horyzontalnych. Na rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego w Polsce działa kilku dostawców alternatywnych względem PGN i PKN. Choć formalnie katalog podmiotów działających na tym rynku jest bardzo szeroki to z uwagi na ograniczenia konkurencji na rynku wyższego szczebla ta pozorna ilościowa konkurencja nie ma szczególnego charakteru jakościowego.

Ocena skutków wertykalnych

Kluczowym rynkiem powiązanim wertykalnie ze wskazanymi wyżej rynkami jest rynek magazynowania gazu ziemnego. Wobec wspomnianych obowiązków zagwarantowania powierzchni magazynowej przy imporcie gazu stanowi on kluczowy element blokujący rozwój konkurencji dla PGN/PKN. Utrzymywanie zapasów obowiązkowych przez przedsiębiorstwa zajmujące się obrotem gazem ziemnym z zagranicą jest warunkiem koniecznym dla zapewnienia możliwości prowadzenia takiej działalności, czy też przywozu tego gazu z zagranicy na potrzeby własne (podmiotami zobowiązanymi do tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego są przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące działalność w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą oraz podmioty przywożące gaz ziemny na własne potrzeby). Ustawa o zapasach wymaga od importerów zakupu dodatkowych zdolności przesyłowych wyłącznie w celu zapewnienia stałego transportu zapasów gazu do Polski. Tymczasem PGN może polegać na własnych magazynach na terenie kraju, dzięki czemu nie ponosi dodatkowych kosztów transportu. W praktyce zdarza się, że dla importerów w Polsce albo nie ma dostępnych magazynów, ponieważ instalacje PGN mają ograniczoną pojemność, albo oferują one niekonkurencyjne ceny, co zmusza konkurentów PGN do korzystania z magazynów w państwach sąsiednich. Mimo formalnej niezależności operacyjnej GSP od PGN brak separacji właścicielskiej stwarza zachętę do preferowania członków swojej grupy kapitałowej w działalności GSP. Należy przy tej okazji wskazać na uzasadnione obawy Gaz System o braku realnych bodźców dla połączonego podmiotu do inwestowania i poszerzenia powierzchni magazynowych gazu ziemnego w Polsce. Co więcej, PKN jest jedynym znanym potencjalnym konkurentem na tym rynku w stosunku do PGN. Jak ustalono w toku postępowania, PKN miał bardzo zaawansowane plany budowy powierzchni magazynowych gazu ziemnego, ale porzucił ich realizację. Nie można wykluczyć powrotu do tych projektów w przyszłości. Wydaje się zatem, że realizacja transakcji w zamierzonej formie może doprowadzić do zatrzymania rozwoju rynku magazynowania gazu w Polsce utwierdzając pozycję monopolistyczną PGN/PKN na tym rynku, a jednocześnie wzmacniając pozycję tego podmiotu na rynkach powiązanych wertykalnie, tj. hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. Realizacja zamiaru koncentracji może stworzyć nowe możliwości i motywacje po stronie połączonych PGN/PKN do blokowania dostępu do magazynów gazu ich potencjalnym i rzeczywistym konkurentom na rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. Jak wskazano

wcześniej, już obecnie skargi od przedsiębiorców, na zachowanie PGN na tym rynku napływają do Prezesa Urzędu.

Oceniając wpływ koncentracji na krajowy rynek sprzedaży białych certyfikatów wskazać należy, że na rynku tym nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji, w wymiarze horyzontalnym. Podkreślić należy, że w 2020 r. Zgłaszający nie sprzedali na rynku żadnego białego certyfikatu. Obecność uczestników koncentracji na omawianym rynku wynika z faktu, że są oni podmiotami zobowiązanymi do realizacji przedsięwzięcia lub przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego w określonej przepisami wysokości.

Omawiany rynek i zajmowana na nim przez uczestników pozycja wynika bezpośrednio z obowiązków regulacyjnych związanych z ich obecnością na rynkach detalicznej sprzedaży energii, ciepła i gazu. Dlatego też udziały w rynku białych certyfikatów (mierzone metodą według poziomu obowiązku umorzeniowego) bezpośrednio wynikają z pozycji PKN i PGN na ww. innych rynkach. O sile rynkowej świadczy przede wszystkim wolumen sprzedaży białych certyfikatów przez danego uczestnika rynku do podmiotów trzecich, a nie wielkość obowiązku umorzeniowego rozpatrywanego podmiotu. Z uwagi na dostępność alternatywnych metod realizacji obowiązku umorzeniowego, jego wielkość nie jest adekwatnym miernikiem siły danego podmiotu na rynku białych certyfikatów. W konsekwencji, tak ustalona pozycja rynkowa PKN i PGN wynika z działalności innego rodzaju, a PKN i PGN nie będzie w stanie podjąć jakichkolwiek działań o charakterze antykonkurencyjnym, które mogłyby skutkować zwiększeniem udziału w rynku białych certyfikatów czy wykorzystaniem ich pozycji rynkowej. Prowadzi to do wniosku, że na tak ujmowanym rynku białych certyfikatów nie są w stanie wystąpić żadne problemy, które byłyby wynikiem zamierzonej koncentracji. Analiza i wnioski zachowują również swoją aktualność na rynkach, na które koncentracja wywiera skutki w wymiarze wertykalnym, gdzie rynek białych certyfikatów jest rynkiem wyższego stopnia. Powiązanie wertykalne ma charakter formalny i techniczny i nie przekłada się zasadniczo na możliwość jego antykonkurencyjnego wyzyskania na rynkach detalicznej sprzedaży m.in. ciepła czy gazu ziemnego.

Oceniając wpływ koncentracji na krajowy rynek wprowadzania do obrotu środków smarnych wykorzystywanych w przemyśle wskazać należy, że na rynku tym nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji, w wymiarze horyzontalnym. Wynika to z bardzo niskiego, wręcz pomijalnego wolumenu sprzedaży olejów i smarów przemysłowych przez PGN oraz faktu, że alternatywni sprzedawcy (Fuchs Oil Corporation (PL) sp. z o.o., Flukar

sp. z o.o. czy Nynas sp. z o.o. i in.) tych produktów odpowiadają za pozostałą część rynku. PGN sam nie produkuje tych produktów, a jedynie prowadzi sprzedaż uzupełniającą.

Warto dodać, że Komisja Europejska, badająca w sprawie PKN/Lotos rynek sprzedaży mineralnych olejów i smarów przemysłowych, wskazała, że po transakcji polegającej na połączeniu PKN i Lotos połączony podmiot nadal będzie musiał liczyć się z silną presją konkurencyjną wywieraną przez pozostałych niezależnych przedsiębiorców (np. Fuchs Oil Corporation (PL) sp. z o.o., Flukar sp. z o.o. czy Nynas sp. z o.o.) odpowiadających za bardzo istotną część podaży. Komisja Europejska nie ustaliła także, żeby wejście na omawiany rynek było ograniczone istotnymi barierami technicznymi. Dowodem na brak owych barier jest m.in. obecność wielu zagranicznych dostawców na polskim rynku. W konsekwencji Komisja Europejska stwierdziła, że w wyniku połączenia PKN i Lotos nie wystąpi znaczne zakłócenie skutecznej konkurencji mimo ich istotnych udziałów na omawianym rynku. Warto też zauważyć, że w odniesieniu do omawianego rynku nie było konieczne zaproponowanie zobowiązań ograniczających obecność podmiotu powstałego z połączenia PKN i Lotos na tym rynku.

Podobnie w wymiarze wertykalnym silna pozycja Zgłaszających na krajowym rynku wprowadzania do obrotu środków smarnych dla przemysłu nie stworzy PKN i PGN możliwości antykonkurencyjnego oddziaływania na światowy rynek poszukiwań ropy naftowej i gazu i krajowe rynki wytwarzania i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej, rynki ciepła czy rynek magazynowania gazu ziemnego. Produkty smarne nie stanowią istotnego surowca dla rynków niższego rzędu. Ponadto działają alternatywni dostawcy produktów z rynków wyższego rzędu. W tej sytuacji brak jest ekonomicznego uzasadnienia dla strategii utrudnienia dostępu do czynników produkcji przez PKN i PGN.

W toku badania zidentyfikowano również inne rynki, na których występują powiązania wertykalne, gdzie rynek geograficzny wyższego i niższego szczebla jest krajowy. Obejmują one przede wszystkim przypadki, 1) w których rynek niższego lub wyższego szczebla jest wertykalnie powiązany z rynkiem dystrybucji gazu ziemnego, 2) w których rynek wyższego szczebla jest wertykalnie powiązany z rynkami ciepła, 3) w których rynek wyższego szczebla jest wertykalnie powiązany z rynkami dystrybucji energii elektrycznej, 4) w których rynek niższego szczebla jest wertykalnie powiązany z rynkiem obrotu białymi certyfikatami.

Uczestnicy koncentracji są uczestnikami rynku dystrybucji gazu ziemnego. Funkcjonują na tym rynku w ramach monopolu naturalnego. Jednocześnie ich działalność w tym zakresie podana jest daleko idącemu nadzorowi administracyjnemu i regulacji prawnej

wykonywania tej działalności. Zmniejsza to istotnie możliwość wystąpienia antykonkurencyjnych zachowań przedsiębiorców na rynkach powiązanych z rynkiem dystrybucji gazu ziemnego. Nie istnieje zatem, w tym zakresie, ryzyko ograniczenia konkurencji w wyniku przeprowadzenia koncentracji.

Rynki ciepła są powiązane wertykalnie z rynkiem detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. Wytwarzając ciepło, PKN oraz Lotos wykorzystują gaz ziemny nabyty od PGN. Między uczestnikami koncentracji występują zatem relacje typu odbiorca-dostawca. Jednocześnie uwarunkowania działalności na rynkach ciepła powodują, że są to rynki, gdzie działalność prowadzona jest w ramach monopolu naturalnego. Istniejąca pozycja rynkowa PGN na rynku detalicznej sprzedaży gazu ziemnego jest bardzo silna. W kontekście opisywanych relacji wertykalnych nie wydaje się, aby koncentracja doprowadziła do istotnych zmian.

Analizowana koncentracja nie zmieni pozycji uczestników koncentracji ani ich kontrahentów na rynkach powiązanych z dystrybucją energii elektrycznej. Silna pozycja uczestników koncentracji na poszczególnych rynkach dystrybucji energii elektrycznej, które to rynki funkcjonują w formie naturalnego monopolu, nie przekłada się na pozycję na krajowym rynku detalicznej sprzedaży energii elektrycznej, czy na innych rynkach powiązanych wertykalnie. Pomimo istnienia w tym zakresie relacji wertykalnych, uwarunkowanych technicznie, nie przekładają się zasadniczo na możliwość ich antykonkurencyjnego wyzyskania.

W toku postępowania antymonopolowego zidentyfikowano również, relacje i rynki powiązane wertykalnie, gdzie rynek geograficzny wyższego szczebla jest krajowy, a rynek geograficzny niższego szczebla jest szerszy niż krajowy. Obejmują one przede wszystkim przypadki, w których detaliczna dostawa gazu (wyższy szczebel) stanowi wsad do produkcji kilku produktów chemicznych (niższy szczebel), w tym na przykład: amoniaku, nawozów, produktów petrochemicznych (takich jak etylen, propylen itp.) i benzyny ciężkiej.

PGN prowadzi działalność głównie na poziomie wyższego szczebla, gdzie dostarcza gaz ziemny, natomiast PKN prowadzi działalność głównie na poziomie niższego szczebla, w zakresie produkcji gazów przemysłowych, chemikaliów i produktów petrochemicznych. W przypadku tych rynków powiązanych wertykalnie, uczestnicy koncentracji mają zazwyczaj silną pozycję na rynkach produktów stanowiących poprzedni szczebel (które mają zasięg krajowy) - z wyjątkiem gazu płynnego LPG, gdzie pomimo technicznego wpływu na rynek, łączny udział uczestników koncentracji nie jest duży. Jednak ich pozycja na wielu rynkach niższego szczebla (których zakres jest szerszy niż krajowy lub obejmujący cały EOG) jest

zazwyczaj ograniczona (zazwyczaj poniżej 20%, a często poniżej 10% lub nawet 5% na rynku geograficznym zdefiniowanym jako obejmujący cały EOG). Dlatego też, nawet kiedy rynki niższego szczebla, które opierają się na gazie ziemnym jako wsadzie, mają zasięg szerszy niż krajowy, skutki koncentracji nie będą zauważalne na tych rynkach.

Biorąc pod uwagę pozycję uczestników koncentracji na rynku wyższego szczebla, najbardziej wiarygodną teorią szkody wydaje się być możliwość przyjęcia przez PKN strategii zamknięcia dostępu do czynników produkcji. Jednakże jest mało prawdopodobne, aby transakcja w znaczący sposób zwiększyła ryzyko pojawienia się takiej strategii. Po pierwsze, zamknięcie dostępu do czynników produkcji stanowiłoby problem jedynie w przypadku, gdyby konkurenci stron na rynkach niższego szczebla kupowali gaz w Polsce, gdzie podmiot powstały w wyniku połączenia miałby silną pozycję po połączeniu. Główni konkurenci uczestników koncentracji na rynkach niższego szczebla prowadzą jednak zazwyczaj działalność w kilku państwach członkowskich i nie byłiby uzależnieni od polskich dostawców gazu. Nawet gdy uczestnicy koncentracji posiadają znaczny udział w dostawach w Europie Środkowo-Wschodniej (np. w acetonie, butadienie, tlenku etylenu, benzenie, S-PVC), PKN jest jedynym producentem tych produktów petrochemicznych mającym siedzibę w Polsce (z wyjątkiem benzenu). PKN konkuruje zatem z producentami z innych krajów (w których PGN nie jest obecny na poziomie detalicznym), którzy zaopatrują się w gaz ziemny u swoich dostawców spoza Polski. Po drugie, stosunkowo niewielkie udziały uczestników koncentracji w większości rynków niższego szczebla omówionych powyżej sugerują, że ich zdolność do odzyskania wolumenu utraconego przez konkurentów, którym potencjalnie zamknięto by dostęp do rynku, byłaby prawdopodobnie ograniczona, a zatem motywacja PKN i PGN do zaangażowania się w zamknięcie dostępu do czynników produkcji byłaby również ograniczona.

Teoretycznie koncentracja mogłaby również wywołać obawy dostawców gazu dotyczące zamknięcia dostępu do odbiorców, ponieważ uczestnicy koncentracji mieliby znaczny udział w dostawach w Europie Środkowo-Wschodniej na niektórych rynkach niższego szczebla (np. acetonu, butadienu lub benzenu). Obawy te wydają się jednak mało prawdopodobne, ponieważ gaz wykorzystywany do produkcji tych produktów petrochemicznych stanowi ograniczoną część całkowitego zapotrzebowania na gaz w Europie Środkowo-Wschodniej oraz ponieważ PKN już przed połączeniem pokrywał większość swojego zapotrzebowania na gaz z PGN. W związku z powyższym Prezes Urzędu uważa, że proponowana koncentracja nie powinna mieć znaczącego wpływu na konkurencję na rynkach wertykalnych poza Polską.

W toku postępowania antymonopolowego zidentyfikowano również, relacje i rynki powiązane wertykalnie, gdzie rynek geograficzny wyższego szczebla jest szerszy niż krajowy, a rynek geograficzny niższego szczebla jest krajowy. Obejmują one przede wszystkim przypadki, 1) w których rynek wyższego szczebla produkcji gazu ziemnego i ropy naftowej jest wertykalnie powiązany z hurtowymi dostawami gazu i rafinowanej ropy naftowej, 2) w których rynek wydobycia gazu ziemnego i ropy naftowej jest wertykalnie połączony z hurtowymi dostawami gazu i produktów rafinacji ropy naftowej.

Obie strony koncentracji są aktywne na tych rynkach zarówno na rynku wyższego, jak i niższego szczebla, przy czym PGN działa głównie na rynku gazu ziemnego, a PKN przede wszystkim na rynkach ropy naftowej i paliw.

Uczestnicy koncentracji mają silną pozycję na rynkach produktowych niższego szczebla (które mają zasięg krajowy). Jednakże ich pozycja na rynkach produktów stanowiących poprzednie szczebel (których zakres jest szerszy niż krajowy) jest ograniczona (poniżej 20%), a zatem nawet przy założeniu, że rynki stanowiące poprzedni szczebel - wykorzystujące hurtowe dostawy gazu ziemnego w Polsce oraz dostawy produktów rafinacji ropy naftowej do Polski jako drogi wprowadzania swoich produktów na rynek - mają zakres szerszy niż krajowy, skutki koncentracji będą nieistotne poza granicami Polski.

Biorąc pod uwagę pozycję uczestników koncentracji na rynkach wydobywczych, jedyną wiarygodną teorią szkody wydaje się być przyjęcie przez PKN strategii zamknięcia dostępu do klientów. Jednakże jest to mało prawdopodobne, aby koncentracja istotnie zwiększyła ryzyko pojawienia się takiej strategii, ponieważ (i) konkurenci uczestników koncentracji na rynku wyższego szczebla nadal mieliby dostęp do popytu ze strony klientów zlokalizowanych w krajach innych niż Polska, nawet gdyby uczestnicy koncentracji przestali zaopatrywać się u stron trzecich w Polsce po połączeniu; oraz (ii) połączenie nieznacznie zwiększa pozycję uczestników koncentracji na rynkach niższego szczebla, co oznacza, że ich zdolność do zamknięcia dostępu do klientów pozostaje w dużej mierze niezmienną.

Ocena skutków konglomeratowych

Oceniając wpływ koncentracji na rynki właściwe w wymiarze konglomeratowym należy zauważyć co następuje.

PGN zajmuje monopolistyczną pozycję na rynku magazynowania gazu ziemnego. Potencjalne skutki wykorzystywania tej pozycji, w kontekście realizacji analizowanej koncentracji, zostały omówione przy okazji omawiania relacji wertykalnych.

PGN jak i PKN są aktywni na rynkach dystrybucji gazu ziemnego. Zgodnie z utrwaloną definicją geograficzną rynek dystrybucji gazu ograniczony jest zasięgiem poszczególnych sieci dystrybucyjnych. Każdy operator jest naturalnym monopolistą na swojej sieci dystrybucyjnej, w związku z tym udział w rynku każdego operatora wynosi 100%. W konsekwencji każdy operator sieci dystrybucyjnej funkcjonuje w warunkach naturalnego monopolu. Działalność PGN i PKN nie pokrywa się na żadnym rynku właściwym, gdyż Zgłaszający prowadzą działalność dystrybucyjną na różnych sieciach, a więc na różnych rynkach geograficznych. Ponadto uczestnicy koncentracji prowadząc działalność w warunkach monopolu naturalnego, poddani są daleko idącej kontroli uprzedniej i następczej ze strony regulatora energetycznego. Rynek dystrybucji gazu ziemnego w Polsce jest objęty regulacją prawa energetycznego, w szczególności w zakresie obowiązywania zasady TPA, unbundlingu, jak również taryfikacji stawek opłat za usługę dystrybucji gazu ziemnego. Prowadzenie działalności w zakresie dystrybucji gazu wymaga uzyskania koncesji wydawanej przez Prezesa URE. Otoczenie regulacyjne minimalizuje możliwość wystąpienia antykonkurencyjnych zachowań przedsiębiorców na rynku dystrybucji gazu ziemnego. Co więcej, operatorem 95% wszystkich sieci dystrybucyjnych w Polsce (według ich długości) jest PSG, spółka z Grupy PGN. Sieci dystrybucyjne, których operatorami są spółki z Grupy Orlen i Lotos, nie mają istotnego znaczenia z perspektywy funkcjonowania rynków dystrybucji gazu ziemnego w Polsce. W istocie są one ograniczone do obszarów zakładów produkcyjnych tych spółek, przez co usługi dystrybucji gazu ziemnego są w większości świadczone przez PKN i Lotos wewnętrznie, na potrzeby podmiotów zależnych i wyłącznie niewielka grupa zewnętrznych klientów jest podłączona do tych sieci. Mając powyższe na względzie można przyjąć, że istnieją prawne i faktyczne bariery dla uczestników koncentracji powstrzymujące ich przed wyzyskaniem ich naturalnego monopolu na innych rynkach, które zostały poddane konkurencji. Nie istnieje zatem ryzyko ograniczenia konkurencji w wyniku przeprowadzenia koncentracji.

W przypadku rynków dystrybucji energii elektrycznej to zarówno PGN jak i PKN prowadzą działalność na tych rynkach w Polsce. Zgodnie z utrwaloną definicją geograficzną rynek dystrybucji energii elektrycznej ograniczony jest zasięgiem poszczególnych sieci dystrybucyjnych. W konsekwencji każdy operator sieci dystrybucyjnej funkcjonuje w warunkach monopolu naturalnego. Działalność PGN i PKN nie pokrywa się na żadnym rynku właściwym, gdyż Zgłaszający prowadzą działalność dystrybucyjną w różnych sieciach, a więc na różnych rynkach geograficznych. Zamierzona transakcja nie zmieni pozycji uczestników koncentracji na rynkach dystrybucji energii elektrycznej. Ponadto uczestnicy

koncentracji prowadząc działalność w warunkach monopolu naturalnego, poddani są daleko idącej kontroli uprzedniej i następczej ze strony regulatora energetycznego. Rynek dystrybucji energii elektrycznej w Polsce jest objęty regulacją prawa energetycznego, w szczególności w zakresie obowiązywania zasady TPA, unbundlingu, jak również taryfikacji stawek opłat za usługę dystrybucji energii elektrycznej. Otoczenie regulacyjne minimalizuje możliwość wystąpienia antykonkurencyjnych zachowań przedsiębiorców na rynku dystrybucji energii elektrycznej. Pomimo istnienia w tym zakresie relacji wertykalnych, uwarunkowanych technicznie, nie przekładają się one zasadniczo na możliwość ich antykonkurencyjnego wyzyskania. Mając powyższe na względzie można przyjąć, że koncentracja nie wywrze w tym zakresie negatywnego wpływu na rynek. Powoduje to, że istnieją prawne i faktyczne bariery dla uczestników koncentracji powstrzymujące ich przed wyzyskaniem ich naturalnego monopolu na innych rynkach, które zostały poddane konkurencji. Nie istnieje zatem ryzyko ograniczenia konkurencji w wyniku przeprowadzenia koncentracji.

W przypadku rynków ciepła PGN i PKN prowadzą działalność w zakresie wytwarzania, sprzedaży, przesyłu i dystrybucji ciepła w Polsce. Rynki ciepła mają wymiar lokalny i ograniczone są zasięgiem poszczególnych sieci ciepłowniczych. Podmioty prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji ciepła zawsze są monopolistami naturalnymi na danej sieci ciepłowniczej. Z kolei wytwórcy i sprzedawcy ciepła mogą być monopolistami, jeśli są jedynymi podmiotami wytwarzającymi lub sprzedającymi ciepło na danej sieci. Zgłaszający działają w przeważającej mierze jako przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo (rynek zaopatrzenia w ciepło), posiadając zazwyczaj 100% udziałów na danej sieci ciepłowniczej. W pojedynczych przypadkach funkcjonują natomiast na rynkach odrębnych. Co najistotniejsze, Zgłaszający nie działają w obrębie tej samej sieci ciepłowniczej. Ponadto uczestnicy koncentracji prowadząc działalność w warunkach monopolu naturalnego, poddani są daleko idącej kontroli uprzedniej i następczej ze strony regulatora energetycznego. Powoduje to, że istnieją prawne i faktyczne bariery dla uczestników koncentracji powstrzymujące ich przed wyzyskaniem ich naturalnego monopolu na innych rynkach, które zostały poddane konkurencji. Nie istnieje zatem ryzyko ograniczenia konkurencji w wyniku przeprowadzenia koncentracji.

Należy wreszcie wskazać, że koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym, z uwagi na monopolistyczną pozycję PKN na rynkach poszczególnych lotnisk w Polsce w zakresie sprzedaży paliwa lotniczego „do skrzydła”. Należy jednak dodać, że analizowana koncentracja nic w tym zakresie nie zmieni. Rynki te mają ograniczony i zamknięty charakter. W ocenie organu antymonopolowego silna pozycja uczestników

koncentracji na wybranych rynkach nie będzie miała istotnego wpływu – z uwagi na ich ściśle lokalny charakter – na pozostałe rynki, na których działają uczestnicy koncentracji. Podobnie w przypadku pozostałych rynków o charakterze lokalnym silna pozycja uczestników koncentracji nie będzie mogła być przeniesiona na inne rynki. Nie istnieje zatem ryzyko ograniczenia konkurencji w wyniku przeprowadzenia koncentracji, w tym zakresie.

Wnioski z oceny skutków koncentracji

Reasumując, z uwagi na fakt, że koncentracja doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowych rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego, nie jest możliwe wydanie zgody na podstawie art. 18 ustawy o ochronie konkurencji.

Propozycja warunku

W trakcie postępowania PKN i PGN, działając na podstawie art. 96a ust. 6 w zw. z art. 19 ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji*, pismem z 9 lutego 2022 r. przedstawili Prezesowi Urzędu propozycję warunku i zobowiązali się do jego wykonania. Została ona zaakceptowana przez organ antymonopolowy w brzmieniu wskazanym w sentencji decyzji.

Uzasadniając swoje stanowisko PKN i PGN wskazały, że zaproponowane warunki odpowiadają na postulaty podniesione przez Prezesa URE oraz Gaz System w części dotyczącej modelu funkcjonowania systemu magazynowania gazu ziemnego. Przede wszystkim dezinvestycja operatora przeprowadzona na zaproponowanych warunkach doprowadzi do przejścia kontroli nad GSP przez Niezależnego Inwestora. Warunki, na jakich zawarta zostanie umowa powierzająca, będą podlegały negocjacom między jej stronami, jednak kontrola sprawowana pośrednio przez Prezesa URE nad treścią tej umowy w związku z procedurą wydania decyzji w sprawie zatwierdzenia operatora uniemożliwi ewentualne ograniczenie możliwości GSP prawidłowego wykonywania swojej funkcji. Należy zwrócić uwagę, że Prezes URE, wydając decyzję w sprawie wyznaczenia operatora systemu magazynowania na podstawie art. 9h ust. 6-8 prawa energetycznego, bierze pod uwagę między innymi to, czy operatorowi zapewniona zostanie możliwość skutecznego zarządzania tym systemem, dysponowanie odpowiednimi środkami ekonomicznymi lub technicznymi i czy spełniać on będzie warunki i kryteria niezależności, o których mowa w art. 9d ust. 1-2 prawa energetycznego. W związku z powyższym, umowa powierzająca zawierana będzie między GSP lub jej następcą prawnym a właścicielem instalacji w procesie negocjacyjnym i

na warunkach rynkowych, jednak z umożliwieniem kontroli sprawowanej przez Prezesa Urzędu względem podmiotu, który wybrany zostanie przez Połączony Podmiot na podstawie zaproponowanych w niniejszym piśmie kryteriów jako Niezależny Inwestor. Ponadto, również Prezes URE w ramach wykonywania swoich ustawowych kompetencji będzie miał pełną możliwość weryfikacji, czy operatorowi zapewniono realną kontrolę nad instalacjami magazynowymi i czy będzie on wyposażony w odpowiednie narzędzia do sprawowania swojej funkcji, w tym do realizacji inwestycji w nowe pojemności magazynowe. Prezes URE posiada również możliwość bezpośredniego wpływu na wybór tego operatora w przypadku gdy uzna, że umowa powierzająca zawarta przez GSP lub jej następcę prawnego i właściciela instalacji nie spełnia wyżej wymienionych warunków. Kompetencja do wyznaczenia operatora z urzędu wynika z art. 9h ust. 8-9 prawa energetycznego.

Dopuszczalność i zasadność warunku

W związku z dokonanymi ustaleniami oraz biorąc pod uwagę pozycję rynkową uczestników koncentracji na krajowych rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego oraz na rynku magazynowania tego paliwa organ antymonopolowy w przypadku przedmiotowej koncentracji postanowił zastosować art. 19 ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji*. Stosownie do treści tego przepisu Prezes Urzędu, w drodze decyzji, wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, gdy - po spełnieniu przez przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji określonych warunków - konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku. Prezes Urzędu może na przedsiębiorcę lub przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji nałożyć obowiązek lub przyjąć ich zobowiązanie, w szczególności do:

- a) zbycia całości lub części majątku jednego lub kilku przedsiębiorców,
 - b) wyzbycia się kontroli nad określonym przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami, w szczególności przez zbycie określonego pakietu akcji lub udziałów, lub odwołania z funkcji członka organu zarządzającego lub nadzorczego jednego lub kilku przedsiębiorców,
 - c) udzielenia licencji praw wyłącznych konkurentowi,
- określając w decyzji termin spełnienia tych warunków.

Warunki, które mogą być nałożone na przedsiębiorcę lub przedsiębiorców w decyzji wyrażającej zgodę na dokonanie koncentracji, nie są w treści omawianego artykułu wymienione w sposób wyczerpujący, co wyraźnie wynika z użytego przez ustawodawcę

zwrotu „w szczególności”. Wskazane w tym przepisie warunki są jedynie przykładowe, co oznacza, że stosownie do okoliczności mogą one przyjmować różną treść⁸⁸. W każdym jednak przypadku realizacja ich powinna doprowadzić do stanu, w którym koncentracja nie będzie źródłem istotnego ograniczenia konkurencji na rynku.

Nakładane zobowiązania powinny być realne, tj. możliwe do efektywnego wdrożenia w relatywnie krótkim okresie. Przy określaniu tych warunków (zwłaszcza ich doboru oraz zakresu) organ antymonopolowy powinien także działać w oparciu o zasadę proporcjonalności⁸⁹.

Wskazane wyżej czynności służą przede wszystkim zredukowaniu siły rynkowej przedsiębiorców objętych koncentracją i przez to utrzymaniu (względnie przywróceniu) efektywnej konkurencji, która byłaby zakłócona w wyniku koncentracji (dokonanej bez wprowadzenia i wykonania warunków modyfikujących)⁹⁰.

Po analizie zaprezentowanych przez PKN i PGN warunków Prezes Urzędu uznał, iż przyjęcie zaproponowanego warunku dotyczącego wyzbycia się kontroli nad GSP pozwala na stwierdzenie, że w wyniku realizacji transakcji nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowych rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego.

GSP jest spółką należącą do grupy PGN, w której 100% udziałów posiada PGN. GSP to operator systemu magazynowania działający na podstawie koncesji⁹¹ oraz decyzji o wyznaczeniu na operatora⁹². GSP pełni funkcję operatora w stosunku do siedmiu instalacji magazynowych (spośród których wszystkie są instalacjami przeznaczonymi do magazynowania gazu wysokometanowego) będącymi własnością PGN, w oparciu o umowę powierzającą zawartą na podstawie art. 9h ust. 3 pkt 2) prawa energetycznego. GSP świadczy usługi magazynowania gazu na podstawie Regulaminu Świadczenia Usług Magazynowania. GSP jest jedynym podmiotem mającym odpowiednie doświadczenie w zakresie działalności operatora systemu magazynowania gazu ziemnego w Polsce. W związku z tym propozycja wyzbycia kontroli nad GSP wynika z konieczności przekazania Niezależnemu Inwestorowi tych kompetencji w sposób pełny i całościowy, co zapewni utrzymanie bezpieczeństwa energetycznego państwa na dotychczasowym poziomie.

⁸⁸ E. Modzelewska-Wąchal, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2002 r., s. 167.

⁸⁹ K. Kohutek, M. Sieradzka, Komentarz do art.19 [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, LEX, 2008.

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ Koncesja nr MPG/4/19163/W/2/2012/BT na magazynowanie paliw gazowych w instalacjach magazynowych na okres od 1 czerwca 2012 r. do 31 maja 2022 r.

⁹² Decyzja Prezesa URE o wyznaczeniu spółki na operatora systemu magazynowania ważna do 31 maja 2022 r.

Wykonanie warunku wskazanego w sentencji decyzji, oznaczać będzie, że na rynku magazynowania gazu ziemnego będzie działał niezależny od PKN i PGN podmiot, co spowoduje, że nie dojdzie do wertykalnego zintegrowania działalności uczestników koncentracji na tym rynku oraz krajowych rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. W opinii Prezesa Urzędu realizacja warunku doprowadzi do łatwiejszego i lepszego dostępu do magazynów gazu ziemnego konkurentom uczestników koncentracji. Powinno to stworzyć bardziej sprzyjające warunki do zwiększenia importu gazu ziemnego przez te podmioty (konkurentów), gdyż spełnienie obowiązków nakładanych przez prawo energetyczne na importerów w zakresie magazynowania gazu będą łatwiejsze do zrealizowania, i dzięki temu może pojawić się więcej niezależnych ofert na gaz ziemny zarówno w hurtowej jak i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego.

Tym samym trwałe i nieodwracalne wyzbycie się przez PKN i PGN lub ich następców prawnych kontroli nad Gas Storage Poland, wyeliminuje obawy Prezesa Urzędu odnośnie negatywnego wpływu planowanej koncentracji na krajowe rynki hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. Przejęcie zarządzania magazynami gazu przez niezależnego od PGN i PKN operatora wyrówna warunki konkurowania dla wszystkich uczestników rynku. Można założyć, że nowy operator magazynowy będzie udostępniał ich pojemność na równych zasadach wszystkim zainteresowanym podmiotowym po uczciwych i konkurencyjnych cenach. Eliminując faktyczne preferencje dla spółek z grupy PGN, GSP stworzy importerom gazu łatwiejszy dostęp do powierzchni magazynowej i przynajmniej w części wyeliminuje konieczność korzystania z magazynów w państwach sąsiednich. Zwiększenie importu gazu ziemnego do Polski przez niezależnych od uczestników koncentracji podmiotów powinno poprawić sytuację rynkową na rynkach krajowej hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. Zwiększenie faktycznych możliwości importu gazu ziemnego oraz jego podaży powinno dać impuls do rozwoju tego rynku i stworzyć lepsze warunki konkurowania wszystkim uczestnikom tych rynków.

Część warunku wskazująca, że nabywcą ww. zorganizowanego zespołu składników materialnych i niematerialnych musi być niezależny od PKN i PGN podmiot trzeci oraz, że Prezes Urzędu może odmówić akceptacji nabywcy, jeżeli nabycie przez tego inwestora wskazanego powyżej zespołu składników prowadziło do istotnego ograniczenia konkurencji na jakimkolwiek rynku a także nie spełnia innych warunków określonych w pkt. I.i.a)-d) sentencji decyzji, gwarantuje, że po okresie przejściowym stan konkurencji na rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego nie zostanie istotnie zakłócony.

W niniejszej sprawie organ antymonopolowy uznał zatem, że PKN i PGN lub podmiot powstały z ich połączenia powinni wyzbyć się w sposób trwały i nieodwracalny kontroli nad Gas Storage Poland sp. z o.o. z siedzibą w Dębogórzcu. Co więcej, organ antymonopolowy zobowiązał PKN i PGN i ich następców prawnych, aby przynajmniej do dnia, w którym PKN i PGN lub podmiot powstały z ich połączenia będą właścicielami instalacji gazowych o pojemności czynnej nie większej niż 40% pojemności dostępnej na krajowym rynku magazynowania gazu, PKN i PGN lub podmiot powstały z ich połączenia będzie zawierać lub utrzymywać umowę powierzającą, o której mowa w art. 9h ust. 3 pkt 2) prawa energetycznego z GSP, jej następcą prawnym lub innym spełniającym kryteria ustawowe przedsiębiorcą, nad którym podmioty z grupy PGN, grupy Orlen lub z grupy kapitałowej następców prawnych PKN i PGN nie sprawują pełnej lub wspólnej kontroli.

Wyzbycie się powyższych aktywów nastąpi na rzecz niezależnego inwestora, który:

- ✓ nie należy do tej samej grupy kapitałowej w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy o ochronie konkurencji, której częścią jest PKN i PGN ani nie będzie kontrolowany wyłącznie lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez żaden podmiot należący do tej grupy kapitałowej oraz;
- ✓ daje rękojmię i gwarancję prawidłowego wykonywania działalności przez GSP lub jej następcę prawnego w zakresie pełnienia funkcji operatora systemu magazynowania paliw gazowych w rozumieniu art. 3 pkt 26 prawa energetycznego;
- ✓ nie należy do grupy kapitałowej, w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy o ochronie konkurencji, która prowadzi działalność na rynkach obrotu gazem ziemnym (z wyjątkiem obrotu niezbędnego w związku z zarządzaniem infrastrukturą gazową);
- ✓ gwarantuje, że działalność operatora systemu magazynowania paliw gazowych będzie realizowana z uwzględnieniem bezpieczeństwa energetycznego państwa.

Mając na względzie powyższe okoliczności Prezes Urzędu postanowił wydać zgodę na dokonanie przedmiotowej koncentracji, uzależniając ją od spełnienia przez PGN i PKN warunku określonego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji. Po spełnieniu przez Zgłaszającego tego warunku planowana koncentracja nie doprowadzi bowiem do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowych rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego.

Jednocześnie Prezes Urzędu w pkt II sentencji niniejszej decyzji nałożył na PGN i PKN obowiązek przedstawienia Urzędowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów informacji

dotyczących realizacji warunku w terminie 30 dni od daty jego realizacji lub upływu terminu na jego wykonanie.

Obowiązek informacyjny pozwoli Prezesowi Urzędu ustalić, czy w rzeczywistości PGN i PKN wywiązali się z nałożonego na nich zobowiązania oraz czy ostatecznie zrealizowali nałożony na nich warunek.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy o *ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ §1 pkt 1 oraz § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.), od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2257 ze zm.), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 zd. 1 Kodeksu postępowania cywilnego, strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Otrzymują:

- 1. PKN Orlen S.A.**
- 2. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.**
- 3. a/a**